articles i reportatges

De l'excursió dels "europeus"

Un reportage anecdòtic

Ja són novament entre nosaltres els minyons graciens del club del Guipardó. aJ han tornat a les seves llars després de portar a cap una excursió meravellosa, que tots somniem i ben pocs mortals poden portar a cap. S'ha acabat, per ara, el fruir i el patir, que, com és de suposard, de tot hi ha hagut en una excursió de prop de dos mesos. Ara ve l'explicar-ho tot. Els uns amb més gràcia o més enginy que els altres; per als jugadors "europeus" no hi ha més remei que contar a familiars i amics, a socis i no socis, el per què de tal o qual cosa, el cóm i el què d'aquella altra, etc., etc.

Nosaltres, la veritat, pensàvem interviuar seriosament el senyor Mates, que ens digués sense embuts el seu pensament, car crèiem era interessant conèixer-lo tant en l'aspecte esportiu —que cal reconèixer que ha estat quelcom remarcable— com en l'econòmic, el qual, segons totes les impressions, no ha pogut ésser més desafortunat.

Però, la veritat, després de rumiar-ho un xic, vàrem decidir-nos, millor, a fer el tafaner. Tots els periodistes, esportius o no, tenim quelcom de xafarders. Ens plau ficar-nos pertot, assabentar-nos d'un fet graciós, d'un acudit de bona llei, d'una situació si és no és ridícula, de la petita anècdota, de tots aquests afers, insignificants si voleu, que constitueixen la sal d'una excursió com la que ha portat a cap l'Europa durant 55 dies.

Imagineu-vos, només, vint-i-tres persones per aquests móns de Déu, sense conèixer els idiomes, els costums de les gents dels diferents països que visitaven. Hi ha, però, per a la gent jove i de bon humor, un idioma internacional: el de l'amor. Aquest, creieu-ho, ha fet estralls. Quant se'n digui és poc. Hi ha jugador "europeu" que ha tornat sense cor: n'ha deixat un bocinet a cada port... Hi ha noies sueques, poloneses, txeques, que mai més no viuran alegres: tenen el cor així i sempre tindran Catalunya al pensament i, sobretot, un minyó alt, fort, bru, que un jorn va mirar-la que ni a les pellícules...

* * *

Pels carrers i places de Gràcia, guarnits alguns, encara, per la festa major tan recent, hem anat escoltant, d'incògnit, no cal dir-ho; d'amagatotis, al camp de La Salut, quan els jugadors anaven recordant fets i petites aventures, nosaltres hem anat anotant, i fruit d'aquesta tasca insignificant i intranscendent, són aquestes anècdotes...

Escolteu:

Nit inoblidable d'Estocolm... "Sol de media noche"... Un parc que sembla un jardí encantat: fresc, ideal, ple d'aromes... Alcoriza i Gamis s'hi passegen amb dues noies rosses, boniques, blanques com papallones. Es miren, es tornen a mirar, somriuen, però no es parlen. Saben que no s'entendrien i prefereixen millor asseure's a un banc. Es donen les mans, es tornen a mirar i a somriure. De sobte, Alcoriza proposa a Gamis: "I si els cantéssim "Tú eres Paquita"?" Dit i fet. En el silenci de la nit, els dos jugadors catalans, a mitja veu, amb tota intenció, canten la vella cançó. Creuen obtenir un èxit. Abans d'acabar-la, però, les noies —unes Gretes delicioses, que s'havien adormit— s'aixequen esverades i arrenquen a córrer. Els havien caigut unes gotes al nas i no era cosa de mullar-se els trajos.

Gamis i Alcoriza resten un moment sols, sense saber què fer: si acabar la cançó o córrer darrera d'elles per pagar-los el taxi. Les noies, però, han desaparegut i el capità i el sots-capità, silenciosament, se'n van cap a l'hotel.

Des d'aquella nit no s'ha cantat més. I s'hi ha sortit guanyant!

* * *

Els jugadors "europeus" s'han trobat amb noies educadíssimes que parlàven tres, quatre i fins cinc idiomes. Amb tot, però, no era possible d'entendre's, perquè ells, segons Soligó, si bé parlen el català, el valencià, el castellà, l'aragonès i el basc, no entenien res de francès, anglès, alemany, italià i rus.

La solució, però, va donar-la el mateix Soligó a la platja de Talliu: "¿I si tots aprenguéssim el tartamut?"

* * *

El castís "Manolín" va tenir un sust de mort a Riga, banyant-se. Fent cabrioles i salts per la platja —única, potser, al món—, eD sobte, "Manolín", amb una cara tràgica que posava els cabells de punta, començà a donar crits: "Bestit, hijo, agàchate y dame eso que se me cayó. Anda, ven, corre, por lo que más quieras. Por la salud de mis hijos, que te lo voy a recompensar." Bestit, d'un capbussó, se n'anà allà on hi havia aMlonlín. Aquest, sota la planta del peu, apretant perquè l'aigua no se li emportés, però sense decidir-se a ajupir-se, perquè la por no el deixava, hi tenia una dentadura postissa: la seva.

* * *

Gironès, abans d'anar-se'n, va visitar el doctor Oller. Aquest és un bon amic seu, així com dels altres jugadors. No té res de particular, doncs, que, essent metge miri per la salut dels amics. En acomiadar-se, Gironès rebia de mans del senyor Oller una capsa de píldores contra el restrenyiment, la qual, en el transcurs de l'excursió, va fer no poc servei, car Gironès, amb una diligència admirable, es preocupava contínuament de si feia falta o no de prendre'n...

* * *

Que Loyola, a part d'ésser un excellent mig-centre, és home de gènit, ho sap tothom. Loyola és un "màtalas callando". Fa la seva sense donar-se importància. Un vespre, a Goteborg, el nostre home es passejava, seriosament agafats de bracet, amb una xicota del país. Un tafanerot els seguia de prop. Volia saber, pel que es veia, com les gastem per ací en assumptes amorosos. A Loyola el molestava extraordinàriament el caprici del suec i, de tant en tant, el mirava de reüll, per veure si li agafava por i el deixava tranquil. Però com si res. El suec es feia el suec i seguia darrera dels enamorats (?).

En arribar, però, a una placeta d'un jardí en aquella hora solitària i veure Loyola que aquell ximple, amb la seva tossuderia, li esgarraria al marro, no va poder aguantar-se, l'agafà per les solapes, el va sacsejar, n'hi va dir quatre de fresques i dos dels més recargolats que es gasten a Hospitalet, i quan el bon suec va poder desfer-se'n, va arrencar a córrer i encara ho deu estar fent ara...

La noia, encisada de l'aventura, no cal dir-ho. I a continuació, a la llum de la lluna, allò de donar-se les mans, mirar-se als ulls i juntar les boques.

Una pellícula, talment!

* * *

Va anar de res que Barrull, el simpàtic funcionari d'oficines de l'Europa —el qual a l'excursió ha perdut cinc quilos...—, no torna i s'ha de quedar a Kannas, capital de Lituània, empresonat. ¿Sembla estrany, oi, coneixent el seu caràcter tan pacífic? Doncs és així!

Barrull va anar de res que mata un home. No us creieu que per qüestions amoroses. Barrull té el seu niu al Poblet. Es que un cop jugats els dos partits de Kannas, es van negar a pagar-lo allegant que no havien fet prou diners. I Barrull, que d'això de no fer diners i haver de pagar en sap com pocs, va decidir de pegar un tret a l'informal que el deixava sense diners.

Es va trobar, però, que no portava pistola. Va reflexionar, després, que encara que n'hagués tingut, no hauria sabut com disparar-la. En vista de la qual cosa, va decidir d'anar-se'n a l'hotel i entregar-se a la desesperació muda i silenciosa.

* * *

Xicot eixerit, llest i simpàtic, ensems que excellentíssi mjugador, Gerard Bilbao, de l'Arenas, el qual ha format part del grup expedicionari.

L'Albert Wolrat, el massatgista de l'Europa, és finlandès i té xicota ací. El noi, de tant en tant, li volia escriure, però com que no sap gaire català ni castellà, es valia de Bilbao. Aquest, doncs, amable a tot ésser-ho, era qui li escrivia a la xicota.

Ara que, Wolrat, invariablement li deia: "Ponga: "Estar bien. Saludar familia"." A Bilbao, això li semblava poc. I el que escrivia eren unes cartes enceses, plenes de tendreses, de records i d'esperances. No hi mancava, naturalment, allò del "te quiero y no te olvida". I allò altre: "besos para todos..."

* * *

Ara que hem parlat de Bilbao, bo serà que parlem de Turrez. Aquest, que al camp fou sempre un dels homes més valents, va passar, una nit, un pànic horrorós. A Varsòvia, una nit, l'home dormia tranquil·lament fora de l'hotel. De sobte, però, va semblar-li que algú pretenia entrar per una finestra a l'habitació on ell estava. Prestà atenció, i res. Al cap d'un ratet, el mateix soroll. "Esto serà una emboscada", es digué el bon basc. I sense esperar més, es posà l'americana —la camisa a una butxaca...—, la boina, i sense temps de calçar-se, les sabates al coll i cames ajudeu-me pels carrers de Varsòvia.

L'habitació estava pagada per endavant...

* * *

Barri jueu de Varsòvia. Immens. Jueus clàssics pertot. De rics i de pobres. Curiosos, Bordoy, Barrull i Escrits caminen pels seus carrers. De sobte, Escrits fa adonar els seus companys d'un jueu vell, molt vell, que ven diaris. El jueu es treu un abric i el penja; es queda amb un de posat...

Bocabadats, els nostres amics queden amb el dubte de si el jueu dels tres abrics — els tres que ells han vist — en porta algun altre...

* * *

Cap jugador porta el rellotge en bon estat. Les nenes de Suècia, Letònia, Polònia, Lituània, Txecoslovàquia, etc., continuament han posat les seves mans als rellotges per fer-los anar endavant o endarrera. A tal hora aquí; a tal hora allà... Una altra vegada tots faran provisió de llapis...

* * *

Obiols ve aclaparat. No ha fet sort. Massa petit. Als balls no tenia èxit. Als parcs d'atraccions, tampoc. El trobaven petit. Ja creixerà!

Tampoc ha fet massa sort Miró. Tan simpàtic com és, té l'inconvenient, però, que és ros. I les noies d'aquests països ço que volien era el tipus alt, arrogant, bruno...

* * *

"Don Paquito", En Gonzàlez, és el jugador, més ben dit, l'únic individu dels 23 que formaven l'expedició que ha tornat amb quartos, més dels que se'n va portar, i que ha augmentat de pes.

"Don Paquito" no n'ha despès el que es diu ni cinc. Solament de tant en tant per a segells en escriure als seus amiguets d'aquí...

* * *

Entre els expedicionaris de l'Europa hi havia un mestre. El reservista Cartea, que fa poc va acabar la carrera. Segons diu, ha après més geografia en aquests dos mesos, que no pas en deu anys d'estudis...

D'ara endavant ço que amb més dalit explicarà als seus alumnes serà geografia. El noi ha pres apunts interessantíssims de tot arreu. Usos, costums, modos d'ésser, maneres de declarar-se a una xicota, etc., etc.

Hi ha, però, una ciutat de la qual Cartea no vol ni sentir-ne parlar: Varsòvia. Cartea voldria treure-la del mapa, però com que això no pot ésser, i treure-la del seu record, tampoc, ha decidit no retreure-la mai quan expliqui geografia.

Hi ha coses que molesten molt, sobretot segons on...

* * *

I acabem, que aquesta relació s'està fent excessivament llarga. L'anècdota final que anem a explicar va ocórrer ja de tornada.

L'equip havia de dinar al restaurant de l'estació de Lió-Montaubau. El senyor Mates i En Wolrat, diligents, estaven amb ànsia i decidiren, tan punt hi arribés el tren, baixar i córrer a encarregar el tiberi per a tots. Amb les presses, en arribar a Lió-Lebroc, va nbaixar. I darrera d'ells Barrull, Bordoy i els jugadors, amb les maletes i cistelles de viatge. Un cop tots a terra, s'adonen que el tren està a punt d'anar-se'n. S'havien equivocat d'estació! Cames, ajudeu-nos, tot cap d'alt altra vegada... i el tren que guilla sense el senyor Mates i Wolrat, que cercaven el restaurant i En Bordoy qu els cercava amb ells per dir-los que el Lió que ells cercaven, millor dit, el restaurant que tots volien, ere deu minuts més avall...

Total: amb un taxi cap el veritable Lió, al restaurant de l'estació del qual un grup de catalans feia els deguts honors a un tiberi improvisat, per força substanciós.

* * *

Per aivui cap més. Si en sabem alguna més que s'ho valgui, ja us l'explicarem...

JOAN FONTANET

L'HUMOR DELS NOSTRES FUTBOLISTES

Bestit, Gironès, Maurici, Soligó i Layola, juramentant-se a Kovno, vora el riu, a devorar sense compassió una preciosa col... El "vestuari", com es pot veure, és d'època

UNA ENQUESTA INTERESSANT

Què opineu de la creació de la Mútua de jugadors?

Opinió dels senyors Canyelles, Tamburini, Soler i Bru, Villena, Mates i Cros

EL SENYOR CAÑELLAS

El flamant secretari del club de Can Ràbia ens contesta entusiasmat:

—Ah! sí; s'ha de fer immediatament. Cal estudiar la reglamentació proposada pel doctor Moragues, la qual en principi sembla que està molt bé. Només hi ha una cosa que deu preocupar als organitzadors, i és que potser hi haurà pocs socis, i a l'hora dels accidents la manca de pessetes pot produir un desastre. Es per això que crec en la necessitat d'estudiar-ho bé abans, per tal de no donar ni un pas en fals. M'agradaria molt intervenir en la seva confecció. S'ha d'anar, com més aviat millor, a la implantació de la Mútua. L'Espanyol ho defensarà en absolut.

EL SENYOR TAMBURINI

El president del Centre d'Esports de Sabadell ho troba esplèndid, encertadíssim. Un bé per als clubs —diu— i per als jugadors. El Centre d'Esports està disposat a fer tot allò humanament possible per tal que sigui un fet com més aviat millor.

EL SENYOR SOLER I BRU

...significat element del Barcelona F. C., voldria parlar-ne llargament, puix que ho troba interessantíssim. Es necessari, absolutament necessari —diu el senyor Soler—; ha vingut massa tard aquesta idea, però val més ara que mai.

Ho hem d'organitzar nosaltres; ha d'ésser una cosa nostra, ben nostra. Cal, però, que tots treballin amb fe. Si no la sentim, no la fem, puix que llavors val més anar directament a les companyies d'assegurances.

Jo sempre recordo el que deia, respecte a mutualisme, el malaguanyat Josep Zulueta: "El mutualisme és un miracle de mecànica social".

EL SENYOR VILLENA

President del Collegi Català d'Arbitres.

—Una cosa molt interessant i necessària. En detall no conec el projecte del doctor Moragues, i per tant no puc emetre opinió. Com que una mútua és sempre una cosa bona per tots conceptes, entenc que s'ha de portar a cap com més aviat possible.

EL SENYOR MATES

L'incansable president de l'Europa — que acaba d'arribar de l'excursió pel nord del continent — diu que no ha tingut temps d'estudiar a fons el projecte, encara que, per allò que li han dit els amics, en té molt bones referències. La finalitat —diu— és excellentíssima.

EN CROS

Es una necessitat sentida de molts anys —ens diu el gran davanter centre del cercle gracienc— i els jugadors hi hem de portar, junt amb el nostre ajut moral, tota l'honradesa necessària.

Reportatges del temps

L'estiueig implacable i l'estiueig vulgar

Si preguntéssim al rector d'aquest poble polsós i assoleiat, ensotat entre quatre turons pelats, quines són les principals característiques, el nombre de habitants que conté, la seva riquesa, les relíquies més importants que es conserven a la rectoria, podriem fer un reportatge molt posat a la raó. Aquesta era la meva primera intenció. Els lectors de LA RAMBLA DE CATALUNYA ja em perdonaran si aquesta primera intenció m'ha resultat fallida, i contemplant les aigües vermelles, blaves i grogues d'aquesta riera privilegiada que neix al peu d'una fàbrica de tint i serpenteja per entremig de teules trencades, cossis buits i cistells podrits, m'he sentit dominat per les evocacions i els records d'unes vides tronades i uns benestars mantinguts per la imaginació.

Demà ballaran sardanes a la plaça; demà passat ens delectarà un ventríloc d'aquells que parlen d'esquena al públic però el moviment de les orelles els delata; diumenge vinent hi haurà processó i un frare que parla com un llibre vindrà expressament perdirigirnos la paraula; el dia menys pensat un barítON ens cantarà "L'Emigrant"... i qui sap si "Palestra" un dia no llunyà vindrà a installar-hi el seu campament...

I ara ací, sota aquesta parra sense fruit, escoltant el sobreixidor del safareig, em sento capaç d'intentar el reportatge sense necessitat de molestar el rector.

LA DIADA DELS POBRES

A cada poble, especialment en els que està prohibida la mendicitat, hi ha una diada destinada als pobres de solemnitat, o sigui aquells que no aparenten més del que són i van pel món amb el sarró penjat al coll i un cistell ple de polls. De bon matí comencen a desfilar pels carrers arrossegant les corresponents criatures i repiquen les campanes dels xalets i els picaportes dels baixos sense pretencions.

—Germans, una gràcia de caritat! Tingueu compassió! Déu us ho pagarà!

L'estiuejant, amagat darrera el cancell, va responent:

—Déu us ampari! Un altre dia!

De tant en tant, però, un pobre se li descara i li diu el nom del porc.

—Així us...! Un altre dia ja serem morts! Mac...! Perc fomut!...

L'estiuejant llevors resta tan amargat que únicament troba consol bombant.

El rendista, que no és capaç d'afanyar-se el pa amb la suor del seu front, quan pot afanyar-se l'aigua ja es dóna per satisfet.

ELS GOSSOS, LES CRIATURES I ELS PATINETS.

El nombre de criatures d'un poble està sempre en relació amb el nombre de gossos i patinets. El gos i el patinet són els dos amics inseparables de l'home.

Abans, quan l'estiuejant treia el balanci al portal per aprofitar la mica de fresca que hi havia al poble, els gossos i les criatures el voltaven. Les criatures s'amuntegaven darrera seu i li privaven de llegir el diari amb exclamacions de sorpresa i d'astorament.

—Guaita, tu, un mapet! Andia! Tot això és lletra! Andia! Quants fulls!

Quan l'estiuejant plegava *La Vanguardia*, resignat a tot, restaven els gossos, uns gossos ploraners que fuguien per etapes i quan rebien grinyolaven i acabaven inspirant compassió.

Avui les coses han canviat i no és possible eixir al portal, perquè a la vorera els infants hi celebren les carreres perpetues de patinets.

I el patinet ja sabem que és l'únic vehicle de tracció animal a peu coix i per tant és perillós.

QUI NO S'ACONSOLA...

No hi ha cap estiuejant que faci quatre viatges al dia per obligació; ni tampoc que mengi en una taverna per qüestions d'economia; i molt menys que s'emporti el dinar embolicat en un paper per no passar del pressupost.

El que fa quatre viatges al dia és perquè el menjar de fonda no li prova.

El que dina en una taverna és perquè sent una debilitat pels menuts de gallina.

I el que s'emporta el dinar embolicat en un paper és perquè a l'estiu perd la gana i si no fos per la família no menjaria.

L'estiuejant si un dia s'atreveix a sofrir ho fa en silenci, procurant que no transcendeixi.

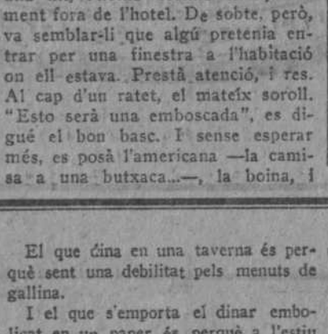
TOTS ELS POBLES TENEN ERMITA

Els pobles tenen una ermita perquè els estiuejants puguin portar-hi a passejar els convidats. Són unes ermites que tant poden datar del segle XVIII com de després de la guerra, però com que a l'estiuejant el que li interessa es descobrir-ho quan més complicat és l'estil de l'ermita, més bé s'hi troba.

—Vol dir que aquesta arcada no és *árabe*?—pregunta un senyor que no seu mai per no embrutar-se les calces blanques.

—La creu em sembla romànica—insinua un dibuixant litògraf que va amb camisa de dormir i xalina.

—Es fa difícil de dir-ho exactament, perquè està molt mal conservat—diu un capellà que fa tres mesos que ha vingut a passar uns quants dies a casa d'uns cosins.

Tots plegats, però, es distreuen llegint les inscripcions que omplen les portes de l'ermita: "La colla de l'arròs", "Els trempats de Gràcia", "B. 13-6-20", "Un que ha vingut", "Dos que s'estimen", i acaben acordant que mentre el poble no sigui més respectuós mai serà possible conservar cap monument.

EL SENYOR QUE NO SAP EL QUE TE

Xalets suïssos amb finestres gòtiques, voltats de palmeres. Minúscules avinguds d'eucaliptus que quan creixen es tornen castanyers bords. Jardins a l'anglesa, safata d'una barraca a quatre vents. Minúscules casetes de tres pams de façana amb portes de ferro i tribuna de vidres. Castells feudals de rajoles de València, isolats en un clot on la gent va a llençar-hi les escombraries. Garatges romànics pertanyents a mansions senyorials de maó de pla i vidres de colors.

Cada any, el nou foraster que les lloga és un senyor que de tant ric que és no sap el que té. Aquest senyor que no sap el que té és l'admiració dels indígenes. Cada dia surt a regar les plantes amb un paiama diferent i posseeix un estoc de discos d'En Carusso, que escoltant-los hi ha veïns que fa quinze dies que no dormen. Uns diuen que és milionari, d'altres que és un dels principals accionistes de l'Arrendatària, d'altres que és un borsista eminent.

Acabada la temporada se sap que era un falsificador de cèdules i ha quedat a deure catorze llaunes de carbur i una quantitat respectable de pernils.

EL VAGÓ DE LES CONFESSIONS

Els estiuejants una vegada es troben installats en el vagó de segona classe del tren que arriba a Barcelona a les nou, fan una mena d'examen de consciència i no paren fins que poden mostrar-se dignes els uns dels altres. L'estiuejant que per motius que no són del cas va abillat amb un vestit de dril i unes sabates de lona, sofreix tant pensant que els altres poden suposar que no en té d'altres que tot seguit sent la necessitat de donar explicacions.

—Jo a l'estiu no puc suportar altra roba que aquesta. No veu que suo tant!... Pel maig vaig fer-me tres vestits: un de gris, un de blau i un de fosc; doncs bé, els tinc arreconats perquè amb cap vaig tan bé com amb aquest. A mi a l'hivern doni'm "smoking" per anar al Liceu, jaquet per assistir a les reunions d'accionistes i abrics amb coll de pells per sortir del teatre, però a l'estiu deixi'm aquest vestit de dril, que jo ja vaig bé. Pensi que les sabates de xarol se'm tallen de no portar-les. Els companys de compartiment callen a condició que quan els toqui el torn d'explicar-se ningú no els interrompi. L'un ha de parlar de la fàbrica, l'altre del taller i l'altre del despatx.

El fabricant té una fàbrica de puntes al coixí i els únics operaris són la seva dona i una neboda. El taller consisteix en una serra mecànica accionada personalment pel seu propietari. El despatx és molt important, però l'estiuejant només hi exerceix el càrrec de tenedor de llibres.

Tots s'escolten amb un gest d'admiració i les celles enarcades com si es creguessin els uns als altres.

EL DESASTRE

La majoria del estiuejants actualment es troben passant uns moments de prova. Varen arribar trempats i optimistes com cada any al llogaret de la fresca privilegiada, varen escoltar les primeres lamentacions dels indígenes amb el somriure d'incredulitat de sempre, varen treure les pedres que la mainada havien entafurat al pany del reixt amb la paciència del que ja hi està avesat, varen lluitar fins a defallir amb la porta del cancell reinflada per la humitat fins que aconseguiren obrir-la i per fi entraren dipositant les maletes en aquell rebedor esquifit que del 1910 ençà anomenen el "hall".

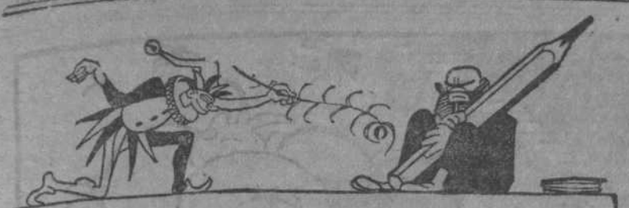
L'espectacle que va oferir-se als seus ulls no podia ésser més lamentable. Els cel-rasos penjaven, els balancins eren coberts de molsa i els matalassos florits; les quatre acàcies del jardí desproveïdes de fulles restaven convertides en quatre pals per estendre la bugada...

La pedregada havia estat implacable.

Aquella nit, mentre la senyora i les filles feien prodigis rivalitzant en energia per reparar els desperfectes, l'estiuejant va acompanyar per primera vegada en els seus plors i exclamacions tots els pagesos que havien perdut la collita.

VALENTI CASTANYS

Respecte per a l'ancianitat venerable

Hi ha cosa que surti un home que inventa manera de deturar el temps, i amb ell totes aquelles conseqüències que el curs del temps comporta, si aquest home pot expendre el seu invent a bon preu, no hi ha dubte que es farà l'home més ric del món.

D'ençà que el món és món tots lluitem per conservar la joventut, i tot i que sabem que a còpia d'anys arribarem a tenir aquella virtut de tanta vàlua que se'n diu experiència, i això ens hauria de fer desitjable arribar a tenir pron anys per a posseir-la, ningú no enveja d'arribar a tenir experiència i tots voldríem conservar-nos en els 20 anys, a mesura que n'anem posant procurem dissimular-los, i si els cabells ens comencen a clarejar cerquem de veure si fent-los pujar del mateix clatell arriben a cobrir-nos la calba. No hi ha ningú que es resigni a ésser vell. I totes les trapaceries que la gent que envelleix inventa per tal de dissimular la seva vellesa, més que un plany per la mateixa pèrdua de les forces fisiques, són encaminades, amb esperit de coqueteria, a aparentar una vigoria que—ai las—s'ha completament eclipsat.

D'això no hi ha pas ningú que se n'escapi. Els homes, els pobles, els partits, les collectivitats... Homes, pobles, partits i collectivitats, quan veuen, però, aparèixer en llurs polsos els primers cabells blancs, fan esforços de flaquesa per dissimular. Els val ben poc, generalment. El temps no s'atura, i quan en el rellotge del Destí sona l'hora assenyalada per a la mort de cadascú, has de fer el darrer badall vulgues no vulgues, i de seguida cap al bagul i cami al cementiri. Mitja dotzena de maons posen un punt final a totes les vanitats i les conqueteries.

Aquesta crònica pot semblar a algú que estaria més adequada per a Tots Sants. Mal fet. Es la història de cada dia, i no pas d'una festa assenyalada. I en aquests moments presents, és la història que ens ve sempre a la memòria quan ens deturem a examinar l'actuació de la Lliga al través del seu òrgan que un temps potser fou efectivament la veu de Catalunya i que avui, encara que en dugui el nom, no arriba a ésser sinó la veu d'uns quants senyors distribuits entre la plaça de la Cucurulla i la Via Laietana.

La Lliga té els seus anys; no es pot pas negar. Té els seus anys, i amb els anys, les xacres corresponents. Porta al damunt el pes d'unes quantes tones d'experiència, però si aquesta experiència no se sap administrar bé, troba el seu contrapès en el rapapieig característic de la majoria de vells, i aleshores ningú no en fa cas.

La Lliga es troba en el cas d'aquelles senyores d'una edat tan indefinida a causa de les trampes que empren per dissimular-la, que hom ha acabat per anomenar-les, en els catàlegs de les cases de modes: "Senyores de certa edat". Llegireu: "Traje de tarde para señora de cierta edat". Es el traje de la Lliga. Es una certa edat que com més es vol dissimular més es delata, perquè com més es volen amagar els anys més malament surt el camouflage.

La Lliga és una senyora de certa edat completament ajamonada, que diuen els seus amics de Madrid; que es posa pólvors per tal de dissimular aquell tel d'arterioesclerosi del cutis; que fa postures a l'un i a l'altre per tal de captar-se la simpatia llur; que coqueteja amb els senyors de preu perquè es veu la vellesa al damunt i li convé trobar un bon passament.

No ens hi hem pas d'enfadar. Cadascú ha de fer el seu paper. I és natural que la Lliga faci el seu i que des del seu òrgan se les hagué amb tots els que amb més joventut que no pas ella

surten per aquests móns de Déu a castigar. L'hem de prendre tal com és. Calia que a mesura que anés posant anys anés posant seny, calia que tractés de ximples a tots els que li recriminen que aquest seny és el que ens ha perdut, calia que marcides totes les seves gràcies de jovenesa anés a fer babarotes amb els vells verds més tronats que parlen castellà i són grans d'Espanya o gentilshomes, i calia finalment que totes aquestes postures de cocotte revellida fossin compensades amb un present: el present de l'encasellat, aquest encasellat que cada vegada que en parlem té la virtut de desfermar la indignació de tots els que escriuen per compte de la Lliga, fins a negar-ho amb tanta bona fe, que es donarà el cas que els encasellaron a ells i tot, i ni a dintre de la gàbia s'ho creuran, encara que vegin que el mateix general Berenguer va a donar-los el panis.

"Juventud, divino tesoro—ya te vas para no volver..." Aquesta invocació de Rubén Darío és la que, traduïda, segons es diu, per Ferran i Mayoral, recita la Comissió d'Acció Política de la Lliga cada vegada que es reuneix, al començ de la sessió. Ja se n'adonen ells que això se'n va per portes, i que una bona tardor, per mica que el temps es presenti excessivament inclement, se n'aniran al calaix. Però, mentrestant, a la lluita. Això, confessem-ho, és simpàtic de debò, encara que vagin equivocats. Els vells són tossuts, i no els pots pas contradir, perquè el respecte a allò que se'n diu "las canas" és obligat. La tossuderia de l'ancianitat no lo pots pas combatre, perquè no en treuries res. Els vells fiquen la banya en un forat i no hi ha bas manera que la treguin. Tretze són tretze, i fer més que t'esgargamellessis ara no els treuries que s'ha d'ésser monàrquic i que don Alfons ho fa tan bé. A més, si intentavss convèncer-los que van equivocats, t'insultarien. —¡Oi s'és vist que uns marrecs que no pugen tres pams de terra s'atreveixin a donar consells a una senyora que ja tindria cabells blancs, si no fossin el tints, i que té les faldilles pelades de tan asseure's als escons del Congrés i àdhuc als mateixos ministeris! Ón s'és vist!

La Lliga ha de tenir raó per força. No pot pas anar d'altra manera. I encara que es troba en una edat de gelosia per la jovenesa d'altres, i si s'organitzés un Concurs de bellesa de partits catalans, faria com aquelles senyores lletges que se'n van al Govern civil a protestar i a demanar que no es deixin fer aquesta mena de Concursos, no serem pas nosaltres els qui li negarem el dret de fer el seu paper de vella una mica reganyosa. Una cosa tenim de bo en aquest país. I suposem que pel fet de dir-ho ningú no ens tirarà pas la cavalleria per sobre, titllant-nos de xovinistes: el respecte a l'ancianitat. Això sí que ho tenim. I en nom d'aquesta virtut que tant ens afavoreix, demanem que ningú no s'extralimiti, i que es guardin els deguts respectes a aquesta senyora venerable, que encara que sigui una mica arrauxada i de tant en tant tingui algun rampell, en la seva joventut va fer un gran paper en societat i va arribar a aconseguir que es parlés molt d'ella.

Anys enrera, a Terrassa—seria pels voltants del 1918— fèieu un mitin en un poble de la comarca, i després d'esgargamellar-vos entràveu en conversa amb els vilatans i us deien: —Sí, teniu tota la raó; s'ha d'ésser catalanista, ja ho veiem; però nosaltres hem votat tota la vida el senyor ala; deixeu-nos morir votant-lo a ell encara. Aconsoleu-vos veient que tota la jovenalla ja és vostra; que els nostres mateixos fills ja són catalanistes. Però deixeu-nos votar En Sala fins a l'hora de la mort.

Ara, aneu a Terrassa i a Sabadell i a Manresa i a una pila de ciutats i viles de Catalunya i parleu amb els vells i us diuen: —Sí, teniu tota la raó; s'ha d'ésser republicà; ja ho veiem; però nosaltres hem votat tota la vida la Lliga; deixeu-nos morir votant-la...

Demanem que es respecti l'ancianitat venerable.

J. VENTALLO

ESTIUEIG POLITIC

Els socialistes d'esquerra

Conversa amb Teodomiro Menéndez. -- L'obrerisme revolucionari. -- Les eleccions dels Comitès Paritaris

He tingut ocasió de parlar amb Teodomiro Menéndez, l'ex-diputat socialista que, juntament amb Indalecio Prieto i Fernando de los Ríos, han format a l'esquerra del partit durant la dictadura. Teodomiro Menéndez ha estat sempre partidari d'una acció decidida del partit Socialista contra el règim de llibertat i opressió sofert per Espanya durant set anys. La popularitat de Teodomiro Menéndez dintre el socialisme asturià es manifesta d'una manera preferent en els nuclis joves del partit. Les joventuts socialistes li demanen constantment que participi en actes públics de caràcter societari en els quals, Teodomiro Menéndez, exposa els seus punts de vista revolucionaris.

Els homes del socialisme, produeixen una sensació de disciplina i sacrifici. Tant Teodomiro Menéndez, com Indalecio Prieto, com Fernando de los Ríos, han discrepat radicalment de les direccions adoptades pels membres directius del partit. Segueixen, però, afiliats al partit i no han volgut provocar una escissió que, tanmateix, no hauria afavorit a ningú. Es molt possible que la tendència revolucionària de l'esquerra del partit assoleixi, cada dia, més força i arribi un dia a la direcció. Aleshores hom veurà que aquests tres homes, tan significats dintre el socialisme espanyol, han obrat amb prudència i sentit polític en continuar dintre l'organització. Jo no crec, però, que el moment d'Espanya sigui el del socialisme. Ni per a l'esquerra ni per a la dreta. El socialisme ha perdut ja el seu caràcter de solució revolucionària i per això trigarà molt de temps a esdevenir instrument evolutiu de govern i podria donar-se el cas, encara, que l'obrerisme combatiu li prengués fàcilment la davantera en un moment determinat.

Teodomiro Menéndez és un socialista polític. Un liberal, un demòcrata. Ara es preocupa preferentment, del problema del règim. Al meu entendre, és un home que ha sabut prendre el pols a la realitat nacional i sap on hi ha la feina més urgent. Coincideix amb Marcelli Domingo en el trist paper que les esquerres anirien a fer a les eleccions. Ell, però, se sotmet a les decisions del seu partit, sense saber si serà un dels seus candidats. Perquè Manuel Llaneza, el secretari del Sindicat Miner, segueix gaudint d'influència en les organitzacions socialistes de la conca minera. I, potser, la lluita, en la intimitat del partit, es lliurarà entre Teodomiro i Llaneza, que són les dues figures més importants del socialisme asturià.

Llaneza és el tipus perfecte del socialista oportunista. Era amic particular de Primo de Rivera. Ara, un amic de l'Alba li demanà la seva opinió sobre les declaracions del polític de París, i Manuel Llaneza, sense pensar-s'hi poc ni gaire, va declarar que Espanya no pot fer la revolució, i que, en aquest cas, el programa de l'Alba sembla el més factible. Llaneza veu amb cert temor l'avenç de comunistes i sindicalistes en les organitzacions mineres. Teodomiro Menéndez me'n parlà, també, amb una mica de preocupació. Si les meves impressions no m'enganyen, el cos electoral del socialisme pot sortir ne mal parat, d'unes eleccions, més encara, si triguen algun temps a celebrar-se i deixen temps a organitzar-se els Sindicats a les localitats mineres. El sindicalisme guanya terreny, malgrat de mantenir-se en un pla apolític que sempre afavoreix els socialistes militants.

Sobre els Comitès Paritaris, Teodomiro Menéndez opina que és imprescindible que existeixi un organisme de relació entre patrons i obrers. Creu, però, que tota la propaganda d'un partit no pot circumscriure's a un organisme d'aquesta mena. Hi ha altres objectius polítics indispensables, que el partit havia d'intentar per tal de fer-se més fort dintre el panorama obrer espanyol.

JOSE DIAZ FERNANDEZ

Oviedo, agost, 1930.

retalls

A Catalunya no li prendran res més...

Ens plau de reproduir, de "Les Circumstàncies", de Reus, el següent comentari:

"En aquells moments, quan el govern actual ens donava avarament un tros de l'amnistia amb tant de fervor demanada; en aquells moments abrandats d'entusiasme, en els quals el poble, el veritable poble de Reus, abraçava els màrtirs de Garraf i la gent del camp donava un alt exemple de ciutadania, que ens enorgullí com a catalans i com a reusencs, un home tot amor i passió, aquest home que ha agermanat els més nobles ideals de l'esport i la ciutadania i que anomenem tan familiarment En Sunyol, de "La Rambla", ens digué aquestes paraules: "A Catalunya ja no ens prendran res més..."

En les hores que han succeït els moments d'abrandament, aquesta frase ens ha fet meditar sovint. A vegades ens ha semblat d'una ambició ben escassa, i d'altres hem pensat que ja farlem prou de no permetre que ens prenguessin res més.

Bé és veritat que aquestes paraules no les podem ni les hem de tenir com a fita del nostre ideal, però també ho és que potser encara constitueixen una fita que no hem assolit del tot, si bé ens hi hem apropat molt.

Encara a Reus hem pogut comportar un estat de coses que ens ho confirma. Encara hem pogut permetre que ens prenguessin alguna cosa. El poble de Reus, però, semblant haver comprès la lliçó que enclouen les paraules d'En Sunyol i davant el fracàs de tots els intents portats a cap per a la reivindicació dels nostres drets, ha seguit una tàctica admirable: la de dificultar la respiració dels cacics, i no precisament per l'enrariment de l'atmosfera, que això podia danyar els altres ciutadans, sinó pel procediment del buit. Els ha isolat en una campana neumàtica, on encara espeterneguen una mica.

Possiblement la frase feliç del dirigent d'Acció Catalana, constitueix una fita que som ben prop de passar, i potser més que passar-la inadvertidament, seria bo de fer-ne el baluard inexpugnable de l'acció reivindicadora dels nostres drets i les nostres llibertats.

Ans que ens tornin el robat, assegurem-nos que no ens prendran res més, que no ens deixarem prendre res més. El procediment de la sínia i de l'estira i arronça, podrà plaure als que fan costat a un govern com el d'ara que no té altra missió que la d'assegurar amb puntals i lligaments un arbre les arrels del qual són bastant semes. Nosaltres no devem, de cap manera, emprar-lo.

Primer assegurarem el que ens resta d'uns segles d'ignomínia i després defensarem, conscients i altius, tots els drets que com a poble ens pertanyen. — Joan de l'An."

DISCOS

La música, ja no és més aquella cosa freda, morta i sense forma. El disc és una fotografia que canta. Una partitura plena de blancs i negres, és solament llegible pels iniciats.

El disc és una partitura democràtica i d'un llenguatge universal.

Els músics no han sabut donar tota l'expansió que la música mereixia. Tothom pot gaudir d'una escultura i d'una pintura, pel sol fet d'ésser posada davant dels ulls.

Molt poca gent, podria llegir una partitura musical, sense haver après tota la tècnica que aquesta lectura imposa.

Però, un fet s'ha presentat que tot ho ha capgirat. El fonògraf i el disc, amb el seu màxim perfeccionament.

L'art, la ciència i la indústria, han guanyat aquesta batalla que fa de la música l'art més complet i, sobretot, el més directe.

L'adquisició de discos ja forma part dels pressupostos, com les sabates, els vestits i el nostre pa de cada dia.

Solament que es compren més discos dolents què de bons, malgrat costar el mateix preu. ¿Es la culpa del públic o dels fabricants?

Jo crec que una mica de tothom. Els fabricants enregistren el que el públic demana més. I el públic, compra el que el fabricant anuncia amb lletres més groses.

Per això jo agraeixo a LA RAMBLA DE CATALUNYA l'haverme acceptat aquesta crònica on hi recomanarem certs enregistrements, i hi donarem la nostra opinió sobre d'altres que representen un atemptat al gust del públic, quasi un enverinament.

Fins ara, la música havia estat un luxe.

A les nostres sales de concerts, solament una classe de la nostra societat hi era admesa.

Si bé una benemèrita Associació Obrera funciona regularment, no per això les nostrès democràcies faran un pas endavant vers una coneixença més completa de la música.

Amb uns quants concerts per any i amb programes reaccionaris no n'hi ha prou.

La música, com la pintura i l'escultura, cal tenir-la a casa.

Es clar que no podreu tenir-hi la Venus de Milo, ni La Gioconda, de Leonard, però podreu adquirir una fotografia que al punt de vista emotiu és igual.

Ara podreu tenir la fotografia de la "Novena Simfonia", de Beethoven, i de la "Petrouchka", d'Stravinsky; gràcies a la trinitat magnífica de l'artista, de l'enginyer i de l'obrer.

La música, sense aquesta industrialització, era quelcom de nacional en el punt de vista xovinesc del mot.

Ara passa les fronteres i fa més bona feina que tots els ambaixadors del món.

Fins avui, hem viscut amb la ignorància més completa. Ara, coneixem l'Orquestra Simfònica de Filadèlfia, que dirigeix Leopold Stokowski. Coneixem l'Orchestra d'Amsterdam; de Mengelberg. L'Orchestra de Nova York, de Toscanini. Tota la música dels negres, que els ajudarà a emancipar-se.

¿Per què les nostres orquestres no ens fan conèixer la música dels joves músics de la Rússia Soviètica?

¿La música dels moderns francesos, com Honneger, Milhaud, Poulenc i d'altres?

Dintre els catàlegs dels fabricants de discos hi trobareu de tot. La qüestió és descobrir-los, i voler-hi fer coneixença.

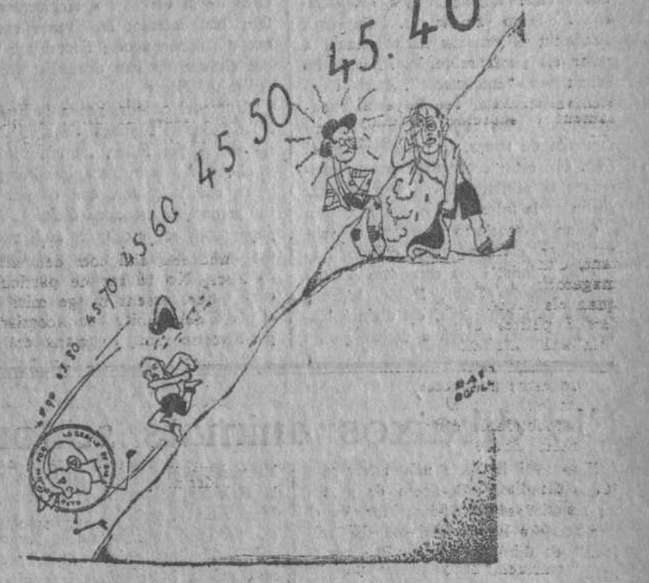
Jo insistiré perquè es donin concerts gratuits amb el màxim de perfecció musical. Això, no representarà una competència als concerts d'orquestra amb música de carn i ossos, pel contrari, serà la preparació d'un públic nou i nombrós que reemplaçarà aquest públic d'ara, esquifit i snob, que assisteix als concerts pel sol desig de xerrar i exhibir-se. Sempre excepció feta de la benemèrita Associació Obrera, que té un públic atent i entusiasta.

Els fabricants de discos defensen els seus interessos i estan en el seu dret.

El públic ha de defensar el seu gust, del qual depèn el nivell intellectual del país.

Els uns i els altres poden crear aquest paralell que portarà la música digna d'aquest nom, i ésser estimada pel poble que, malauradament, encara no la coneix.

JOSEP FONTBERNAT

Carrera de relleus organitzada pel ministeri de Finances

El pobre Joan Espanyol: —Vol dir que el senyor Wais l'aconseguirà?

El senyor Argüelles: —Ja cal que corri!

(per Bas Bofill)

Homenatge a Gabriel Alomar

La selecció de la intellectualitat castellana, que, sortosament, cada dia es fa més dinàmica, intervencionista, expansiva i, per tant, més liberal, ha exposat la iniciativa de retre un cordial homenatge a l'altíssim *demagog* i *inductor* Gabriel Alomar. Havem subratllat expressament els mots *demagog* i *inductor*, generalment mal entesos i aplicats en sentit pejoratiu, puix que l'Alomar va reivindicar llur significat veritable. Demagog vol dir conductor, el que infon la voluntat de marxa, i inductor val tant com sembrador d'idees. Són aquests, precisament, els atributs més destacats de la personalitat de l'Alomar.

¿Calcrà dir que ens adherim amb entusiasme a la bella i oportuna proposta? Planyem-nos, només, que s'hagi trigat tant, i no som els catalans els menys culpables d'haver retardat massa temps l'acte de justícia que es mereix el genial plasmador de la Ciutat Futura.

Val a dir també que a homes com Gabriel Alomar no els escauen els homenatges a l'ús, confeccionats en sèrie al vell estil, puix que aquests actes de brillant i explosiva glorificació són adequats, i quasi sempre excessiu, a les patums i renomanades mediocritats, de les quals no cal conèixer cap obra ni rotenir cap idea per a homenatjar-les en un acte de recíproca i ben conjugada vanitat. Quan es tracta de Gabriel Alomar, que va desgranant incansablement, sense afebliments, dia per dia, la seva tasca d'educador de la civilitat i de la democràcia i té sempre, sense inhibir-se mai ni recloure's en una covarda prudència, un gest de cordial acolliment per a tota idea noble i generosa o bé paraules enceses, vibrants d'indignació, contra qualsevulla escomesa als drets de l'home o dels pobles o a la llibertat de pensament, el millor homenatge que podem fer-li i el que, segurament, agrairà més, és el de seguir-lo en la seva obra d'apostolat, de mantenir-nos fidels a la seva ideologia i de fer-nos sensibles a la seva inesgotable i, en certs moments, valerosa generositat.

Si el mestre de ciutadania alliçona i no l'escoltem, predica i no en fem cas, assenyala un camí i no el seguim, jutjica homes, doctrines i institucions i el deixem sol en la seva digna i exemplar actitud, ¿què restarà de la nostra admiració? Si havem estat absents quan calia actuar i havem callat quan haviem de parlar, deixant aquestes expressions d'alta civilitat i de solidaritat humana a l'única responsabilitat i iniciativa d'un reduït nombre d'esperits selectes, heroicament no conformistes, ¿quin sentit tindrà el nostre homenatge?

De tota manera, homenategem Gabriel Alomar, baldament sigui com a desgreuge d'oblits i negligències que obeeixen més aviat a una instintiva peresa que no pas a una deliberada desconsideració, però amb el decidit propòsit de convertir aquest homenatge en una activa professió de fe en els ideals que Gabriel Alomar ha defensat tota la vida.

Abans de tot, imposem-nos la missió d'explicar a la gran part del poble que desconeix o coneix malament la ideologia i la personalitat de Gabriel Alomar, els quals són la seva significació social i els aspectes més vistents de la seva privilegiada intelligència, exercitada en l'estudi dels problemes vitals i pròdiga en saborosos fruits.

Aquest home modest, excessivament modest, que vessa simpatia i cordialitat dels seus ulls vius i penetrants i del seu tracte senyorivolament efusiu, professa en un Institut de província, essent així que pels seus mèrits i el seu legítim prestigi intellectual li correspondria ocupar, almenys i honorant-la, una càtedra universitària. Els que tinguin, però, la idea que Gabriel Alomar, en tant que intellectual i catedràtic, és cuiterà, pedant i ininteligible com molts d'altres, va equivocat de mig a mig. Com els veritables talents, Alomar és clar i mai ens aclapara amb el pes de la seva saviesa, que vol compartir amb tothom per tal que esdevingui útil i fecunda.

La lectura dels seus meravellosos escrits, d'una diafanitat purissima i d'un estil eloqüentment precís, harmònic i sonor com una àmfora de bronze, és una festa per a l'esperit. Pocs escriptors han aconseguit com Alomar ésser tan profund i lluminós alhora. Clàssic per temperament i artífex de la forma, com escau en bona tradició mallorquina, té el do de tractar bellament, serenament, sense èmfasi ni esgarips, de les coses més transcendentals i apassionants. La flama hi és, abrandada i viva, però graciosament continguda per una expressió impecable.

Alomar no crida ni s'esgargamella vomitant injúries i propagant panacees, i per això s'ha fet un cartell com a energúmen terrible. Amb els màxims respectes, compatibles amb la màxima integritat de les idees i de la conducta, Alomar parla, millor dit, *enraona*, en quan enraonar ve de raó, raciocini.

Alomar no camina a salts i a gambades, ni fa les tombarelles habituals d'un politicaire joglaresc. Avança amb el corrent, quan el vent és propici, i contra el corrent, quan la follia collectiva el fa inactual i inadaptable. No tem la impopularitat ni els esquitxos de les aigües tèrboles.

Arrecerat en la calma paradisíaca i lluminosa de la Illa Daurada, és sensible a tots els dolors i injustícies, i en lloc de deixar-se bressar dolçament en la pacífica i ufanosa barca pairal, la seva veu ressona acusadora i vindicativa. Quan les guerres colonials, Gabriel Alomar, que era un adolescent, ajuntà el seu clam de protesta contra la inhumana i patricida disbauxa guerrera a les veus isolades de Pi Margall i Pere Aldavert. Com Zola a França i Harden a l'Alemanya del kaiser, no ha vacillat mai a aixecar-se en valerosa arrogància contra les extralimitacions de la llei i de la força. En les jornades terroristes, en les aventures africanes, en les fèrries repressions, en plena fèrula pretoriana, Gabriel Alomar, planant *dessus la mêlée*, no ha perdut mai l'equanimitat del seu esperit noble i serè, fonamentalment humanista, civil i liberal, i ha dit paraules definitives.

Alomar és auster, un sant laic, i la netedat immaculada de la seva conducta li ha donat força i prestigi per a no callar res ni témer a ningú.

Estima el poble i la democràcia com a govern del poble pels millors del poble, però no l'adula ni es fa servidor de les multituds convertides en plebs grolleres que es llancen a la fúria dels instints primaris. Vol ascendir el poble a una màxima dignitat civil per tal de fer-lo apte per governar-se, lliure de tuteles i del domini de castes, però reconeixent-lo abans de la inconsciència i de la baixa materialitat, encara que de vegades això el faci impopular, puix que com diu encertadament, els pobles, com els nens, ploren quan se'ls renta.

No concep la política com un joc de forces per a la conquesta de l'èxit immediat, sinó com un valor idealista que lluita pel futur, puix que creu que la justificació de les doctrines per l'èxit és la més immoral i perillosa de les creences.

Es ideològicament i pràcticament catalanista en quan respecta la voluntat lliurement sentida i manifestada dels nuclis ètnics i amb personalitat definida, a emancipar-se, sempre que les reivindicacions nacionalistes signifiquin un guany per a la civilització universal i per a la llibertat dels homes i dels pobles. I aspira a la formació i estructuració de la Ciutat Futura, com a concreció immaterial de l'agrupament humà per a la millora incessant de la consciència collectiva.

Honorem-lo, doncs, a Gabriel Alomar, sense reserves ni regateigs, amb noble sinceritat, com ho és la seva, i ajuntem la nostra adhesió fervent i entusiasta a l'homenatge projectat pels intellectuals castellans; però afegim-hi una rehabilitació que devem al *nostre* Alomar, que a part de la seva ideologia pròcer és un dels valors més purs de la nostra literatura. Voldríem que fos possible l'edició d'un volum en el qual figurés en primer terme la magnífica i insuperada dissertació sobre "El futurisme", publicada l'any 1905 per *L'Avenç* i que està exhaurida, i després una selecció dels articles que va publicar Alomar en el diari *El Poble Català*. Això en ço que respecta a l'obra pretèrita, encara que actual, del nostre poeta civil. Ens sembla, però, que l'homenatge de Catalunya a Gabriel Alomar seria incomplet si no s'aconseguís que els escrits del mestre insigne tornessin a honorar d'una manera normal i interrompuda les planes de la Premsa liberal catalana.

FRANCESC CURET

QUE ESPERA EL REI?
(Títol d'un llibre recent de Marcelli Domingo)

GABRIEL ALOMAR, vist per Helios Gómez

Unió Ràdio al Photomaton

La conseqüència de la gent d'Unió Ràdio és una cosa que no s'ha pas de posar en dubte. Tota la seva història és una història de conseqüència... en tergiversar els fets, i en desaparèixer tot fent el mut si algú l'ha deixada en descobert. Ara mateix, no han pogut desmentir cap dels càrrecs que els hem fet i han optat per dir que no volien venir al nostre terreny perquè se'n donarien de menys.

No facin el primmirat, perquè com veuran els nostres lectors si algú ha de gastar cutis fi per no voler tractar amb ells, hem d'ésser nosaltres en tot cas. I la relació de fets que anem a presentar, no per sabuda menys interessant, vindrà a donar-nos la raó.

Quan l'Associació Nacional de Radiodifusió, que subvencionava els programes d'Unió Ràdio Barcelona, va retirar aquesta subvenció perquè la manera com era administrada no li plaVia, Unió Ràdio Barcelona que volia tots els diners de "tots" els socis de l'Associació, va portar l'Associació als tribunals. Unió Ràdio Barcelona rebia els diners dels ràdio-oients catalans, i els volia tots. Tot el que no fos així era una estafada. I naturalment, els tribunals fallaren a favor de l'Associació. Unió Ràdio Barcelona, que havia fet el gran plat que havia dut l'Associació als tribunals, després no ha dit res. Primer, tergiversació dels fets. Després, el silenci.

Quan l'Associació va deixar de subvencionar els programes d'Unió Ràdio Barcelona, aquesta emissora es va atribuir gratuitament totes les installacions de radiobeneficència fins aleshores fetes per l'Associació. I va mantenir la falsedat pel micròfon fent-ho dir per Toresky, i des de la Revista. Tothom sabia que el que deien era fals. I ells anaven aguantant la falsedat. Varen sortir els oblats de Sant Benet a dir que l'obra radiobenèfica havia estat impulsada per l'Associació. I ells no van dir res. I ha sortit finalment el canonge Masdexeixart a posar els punts sobre les is, i els ha deixat per "embusteros". Però Unió Ràdio Barcelona, que ha estat enganyant els seus ràdio-oients i lectors una pila de temps, ha optat per fer el mut. Ha estat conseqüent en no reconèixer la veritat després d'haver estat sostenint la falsedat una pila de temps.

Quan l'Associació va deixar de subvencionar els programes d'Unió Ràdio Barcelona, i els consellers d'Unió Ràdio senyors Soler, Noble, Llorenç i Rifà se'n separaren, els d'Unió Ràdio Barcelona anaven a trobar gent i ensenyant-los un document ja caducat en el qual aquests senyors deien comprometre's a procurar que els programes que l'Associació havia de subvencionar fossin els de l'emissora del Tibidabo, li deien (sense deixar llegir el text del document caducat): —No, si aquests senyors no se n'han pas anat. Si encara estan amb nosaltres. I ells sabien que era fals. Però es tractava de tergiversar els fets. I si passava, passava. I després, conseqüents com sempre, no han restablert la veritat.

Durant la dictadura han estat al servei de la "Unión Patriótica" i fins tenien un micròfon al casino d'aquesta entitat del carrer de Claris. Però no en feien plat, pel que pogués venir. I avui, amagant-ho, fan el catalanista, i són capaços d'anar a intentar posar un micròfon a qualsevol centre català. Però si demà vingués un govern de força que perseguís el catalanisme, negarien tot el que calgués i no parlarien mai més que Adrià Gual collabora amb ells i que algun poeta català ha desfilat per davant del seu micròfon. Es la conseqüència en la insinceritat; la conseqüència a fer servir la ràdio només que per a treure'n profit.

Fou denunciat que havien privat els ràdio-oients d'una "Santa Espina" amb cobla, des de la plaça de Sant Jaume la revetlla d'aquest Sant; ho negaren; han sortit testimonis incontrovertibles, entre ells, músics de la Cobla, que veieren com el micròfon era tret abans que toquessin aquella sardana, i no han restablert la veritat, conseqüents a fer el mut quan han de quedar malament.

Han tingut la radiació del Servei Meteorològic de Catalunya abandonada, i quan hi ha hagut queixes i fins la Diputació hi ha intervingut dient que els seus funcionaris no han faltat mai, els d'Unió Ràdio Barcelona, conseqüents a no collaborar al restabliment de la veritat i a tergiversar els fets, han intentat fer veure encara, que ells donen aquest Servei tan bé i que els que els han denunciat van en contra del Servei.

Mentre el concurs per a l'adjudicació del Servei Nacional de Radiodifusió estava per fallar, tot era dir que ja el tenien a la butxaca, que llur proposta era la millor, que el seu pla era perquè les estacions d'Unió Ràdio poguessin ésser escoltades amb galena des de tot Espanya, i quan el Govern ha publicat la nota dient que el concurs quedava declarat desert perquè el pla d'Unió Ràdio només havia tingut 8 vots entre 23 i que això era sospitós, ja no han badat més la boca, conseqüents a fer el mut quan els han descobert el joc.

Foren denunciats els d'Unió Ràdio Barcelona que havien aplanat l'onda de 349 metres, per tal de provocar interferències, i han tingut la barra de desmentir-ho a les barbes mateixes dels ràdio-oients que ho havien pogut comprovar. Però quan nosaltres els hem desemmascarat i hem negat autoritat a la nota de la Direcció General de Comunicacions, que ells pretenien fer passar com una nota favorable a Unió Ràdio Barcelona i a l'agudesa d'onda de l'emissora del Tibidabo, han optat per fer el mut, conseqüents en el sistema de no reconèixer la veritat quan aquesta els pot perjudicar.

Han dit que empraven en programes els diners dels ràdio-oients de Catalunya, i quan hem denunciat que trametien quantitats importants a Madrid perquè el director d'Unió Ràdio pogués cobrar un sou de 45.000 pessetes anuals, no ens han pogut desmentir, i han optat per fer el mut, conseqüents a fer el desentès. I han continuat trametent diners de Catalunya a Madrid, i donant als ràdio-oients catalans uns programes que ni es poden escoltar.

No es pot negar que la gent d'Unió Ràdio són gent de conseqüència. En llur història hom no hi troba ni un sol fet que els sigui favorable. Són conseqüents en els programa que es varen traçar d destruir la radiodifusió, amb els diners mateixos dels ràdio-oients.

Cal esperar que portin aquesta conseqüència fins a les darreres conseqüències, i que així com no han parat fins a fer tancar les emissores de Càdiz, Bilbao i Salamanca, a deixar Sant Sebastià convertida en simple retransmissora, Sevilla convertida en emissora a mitges, i Unió Ràdio Catalana, un temps bona, avui feta malbé gràcies a haver-hi manifassejat els tècnics d'Unió Ràdio, arribaran a destruir del tot Unió Ràdio Barcelona i Unió Ràdio Madrid i un bon dia faran el darrer badall, i desapareixeran, això sí, gallejant encara, per a ésser conseqüents.

Banys de Sant Miquel, S. A.

L'establiment predilecte de les famílies, amb extensa platja lliure

Els senyors propietaris de cotxe són advertits que hi ha guardià per a llur vigilància

Sense paràsits

Encara actua de locutor a l'emissora del Tibidabo, Toresky. Les famílies que tenen criatures encara han de prendre la precaució de tancar el micròfon a l'hora en què aquest xarlatan engega la seva xerrameca, per tal d'evitar que aprenguin a dir paraules lletges i mots ordinaris, d'aquell català que tots hem fet tants esforços per bandejar de les converses, i que, en canvi, un "artista" d'un nivell cultural limitat, posat al servei d'una empresa a la qual no li mereix cap respecte el que a nosaltres ens en mereix més, expandeix precisament amb el mitjà d'expansió que avui té més abast: la ràdio.

Es una vergonya per a una ciutat d'un milió d'habitants que tingui per locutor d'una de les seves emissores — de la que té més hores d'emissió monopolitzades — un home com Toresky, corruptor conscient del català i inconscient de l'espanyol, educador dels infants en la manca de respecte als pares i als mestres, i en la pronúncia de paraules lletges i de mots grollers.

Es una vergonya.

* * *

Només mancava aquesta. Ara s'ha espatllat l'emissora Unión Radio Catalana, i en les hores en què aquesta actuava haurem de sentir Unión Radio Barcelona. Es una emissora que va anar bé fins que varen manifassejar-la els tècnics de Unión Radio; així que aquest començaren a posar-hi les mans va començar a produir sorolls, i no han parat fins deixar-la en un estat en el qual no ha hagut més remei que dir: —Ens veiem obligats a tancar. Mirarem si l'apariem. Mentrestant haureu d'aconsolar-vos amb escoltar Unión Radio Barcelona.

A veure si ara espatllen aquesta, i si després no troben la manera d'apariar ni la una ni l'altra. Tot això hi sortiríem guanyant.

I no cregui el lector que això que les espatllín i després no les sàpiguen apariar sigui un acudit. Es completament versemblant i encara no som demà que algú no ens digui:

—Té, ja les han espatllades totes dues.

* * *

Suposem que encara que el general Berenguer i els ministres s'estiguin passejant i facin el seu estiueg, i encara que el problema creat per la baixa de la pesseta acapari totalment l'atenció del Govern, bé deurà ésser possible que s'ocupi només que sigui cinc minuts de resoldre d'una vegada la qüestió plantejada en declarar desert el concurs per a l'adjudicació del Servei Nacional de Radiodifusió. Suposem que el Govern tindrà interès a què encara està usufructuant de fet el monopoli de la radiodifusió en territori de l'Estat espanyol la gent incompetent e Unión Radio, i que els ràdio-oients ja estan acabant la paciència. Suposem que el Govern tindrà ganes que es compleixi la R. O. de 24 de juliol que vàrem publicar en aquestes pàgines, en la qual es declara lliure el dret d'emissió amb determinades formalitats que la Junta Tècnica Inspectora de Radiocomunicació ha de precisar. Suposem que el Govern tindrà interès que aquesta Junta precisi aquestes condicions. I suposem finalment que el Govern té coneixement de la instància que va adreçar-li l'Associació Nacional de Radiodifusió reclamant el mateix tracte, almenys, que el que es ve donant a l'empresa d'anuncis Unión Radio.

¿Què espera a donar fe de vida el Govern del general Berenguer?

* * *

Antoni G. Pavon ha escrit des de Madrid a "La Veu de Catalunya":

"L'Estat ha dubtat de donar l'exclusiva de radiació d'emissions a l'empresa "Fomento Nacional de Radiocomunicación", deixant subsistent una situació caòtica, i de privilegi en certa manera, per existir un monopoli de fet, que no res més podrà fer a favor de la radiodifusió. La responsabilitat d'això no caurà certament damunt el que va oferir el seu capital i patriotisme, i en mig de la tribulació que això li produeixi tindrà la satisfacció del compliment d'un deure.

Tots estem obligats a ajudar per a sortir d'aquest mal pas.

Quan no se sentí amb força per a procurar al país un bon servei, que s'aparti del camí i deixi actuar els altres lliurement.

Però el públic no tolerarà l'adagi del gos de l'hortolà, de "no menjar ni deixar menjar".

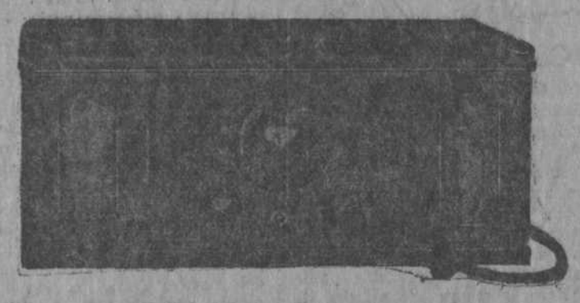
No podem admetre la continuació del present estat de la Radiodifusió, perquè per damunt de tota conveniència hi ha l'interès suprem que s'ha de defensar, si no es vol que ell mateix adopti la defensa."

Qui sap si sortis el carretó, a la recerca d'aquest gos de l'hortolà.

* * *

Penseu que quan es publiquin les disposicions complementàries del R. D. de 24 de juliol darrer, que vàrem inserir en aquestes pàgines, si s'exigeix a l'Associació que augmenti la potència de la seva emissora E A J 15 i no té liners per a fer-ho, ens haurem de deixar prendre l'única emissora catalana que tenim, que passarà a mans de qualsevol empresa estrangera, qui sap si amb menys escrúpols que Unión Radio i amb més manca de respecte encara als ràdio-oients, tot i que Unión Radio en aquest aspecte ha batut el rècord.

Penseu que Ràdio Associació és una emissora sense anuncis, i per tant només compta amb els ingressos dels ràdio-oients que se'n facin socis. El deure dels ràdio-oients catalans és de fer-se socis de l'Associació Nacional de Radiodifusió. Enfortint aquesta entitat assegurem la permanència a Catalunya d'una emissora que mai no serà manifassejada per mans estranyes, perquè és propietat dels ràdio-oients catalans.

POWER
RADIO-LOT
significa SONORITAT, MODULACIO, POTENCIA, SELECTIVITAT, ABAST, ELEGANCIA, MODERNITAT I ECONOMIA
Aparell **POWER - RADIO - LOT** de 5 làmpares, directe al corrent
PTES. 665
Es el punt final de la ràdio-producció

Ocasió única

A fi de donar entrada als nous models **POWER** oferim, sols per pocs dies, una LIQUIDACIO VERITAT dels altres models en existència.

RECEPTOR DUES LAMPARES, GRAN ABAST	30	PESSETES
RECEPTOR DUES LAMPARES, MAGNIFIC RENDIMENT	30	"
RECEPTOR TRES LAMPARES, DIRECTE AL CORRENT	150	"
SUPERHETERODI DE VUIT LAMPARES	250	"
AMPLIFICADOR TRES VALVULES	30	"
AMPLIFICADOR AMB ALTAVEU	40	"
ALTAVEU MOLT POTENT	35	"

RADIO-LOT
PASSEIG DE SANT JOAN, 17 — BARCELONA. — TELEFON NUM. 51366

Els dibuixos animats sonors

Fins avui l'aspecte més interessant i que demostra més finesa de gust i un superior sentit d'humorisme, en el que ateny a les sonores, són els "talkies" en dibuixos animats i sonoritzats.

Fa molt de temps que vaig publicar un article en el qual parlava dels dibuixos animats. En aquell article m'ocupava d'una pellícula curta de dibuixos, l'argument de la qual estava basat en un dels contes de les "Mil i una nits".

Aleshores, però, qui va produir la pellícula fou una alemanya, el nom de la qual no recordo en aquest moment, però ja feia temps que Finlàndia produïa pellícules en dibuixos, encara que val la pena de dir que no començaren a tenir una miqueta de volta fins que Pat Sullivan va llançar el simpatiquíssim gat "Fèlix", conegut per tota la mainada pel "Gat Perquito". Aquells "cartoons" de Pat Sullivan foren el començament artístic d'una série de produccions que va interessar a alguns grans artistes de la ploma com són de Max Fleixer, Ub Iwerks, Geo Jeffrey i alguns d'altres.

El cinema sonor ens ha donat, doncs, en sonoritzar els dibuixos animats, una de les coses més gentils i interessants que podia oferir-nos, amb la sèrie de pellícules dibuixades per Max Fleixer, amb les quals el públic s'entusiasma, molt justament per cert.

Els dibuixos animats són, per la seva gràcia i espontània ingenuïtat, i fins per la finor i intensitat del seu humorisme, el que més ens ha interessat fins avui del cinema sonor. Tot el que de cinesonoritzacions hem vist fins avui té encara massa regust teatral perquè ens seduexi per complet.

La paraula, les cançons, les veus, en fi, doneu massa directament la sensació d'una adaptació teatral a la pantalla, i ja hem dit mantes vegades que fins que les talkies no hauran trobat la mida justa del lloc que els correspon ocupar, no podran ésser mai cinema pur, perquè emmatllevaran del teatre la lentitud d'acció peculiar en ell, lentitud més notable en la pantalla, puix que l'escenari és més movible i té més densitat d'expressivisme.

Res m'ha agradat tant dels films sonors com les pellícules curtes de dibuixos animats. "La barca de Noé", "La paloma", de Max Fleisxer; "Els espectres", d'Ub Iwerks, que són rares obres d'art, d'un art pel qual es necessita infinitament més de coneixements tècnics i artístics que per dirigir cap altra gran superproducció.

Es notabilíssima l'evolució que en l'esperit del públic ha obert camí aquesta encisera modalitat de cinema, i crec que tota l'esperança del cinema sonor està basada en aquestes filigranes artístiques, que els grans artistes de sincronització, dibuix i instrumentació de les quals tan belles coses ens han donat avui amb cançons populars angleses i americanes, com era "Oh! My Beatifull Doll".

I heus ací si seran certes les meves idees respecte aquests "cartoons" animats, com els anomenen els americans que fins i tot els russos, els balls cinematogràfics dels quals són tan sòlids com interessants, han arrepiegat la idea dels dibuixants americans i han creat també els seus tipus en aquest gènere de pellícules, fent sèries de contes curts interpretats per personatges creats per al cas. Rússia, però, amb les seves tendències d'intensificació de campanyes político-internacionals, ha fet quelcom que els americans potser no s'haurien atrevit a fer, han adaptat com a sistema de propaganda política, servint-se per a ridiculitzar les altres nacions europees i americanes els dibuixos animats. Les seves caricatures són tan punyents com estrafolàries i no dubtem pas que nosaltres no podrem veure aquests curiosíssims documents perquè, com de costum, es consideraran tendenciosos... Perquè comparant els dibuixos dels "cartoons" russos amb els dels "cartoons" americans, la superioritat humorística d'aquests és molt notable, i a més tenen la gràcia única de desvetllar en els espectadors el sentit de "l'humor" amb una ironia fina del millor gust i amb una sèrie d'aditaments filharmònics i una finor d'espiritualisme poc corrent.

França, Anglaterra, Alemanya, Rússia, i per damunt de tot Nord-Amèrica, editen dibuixos animats.

Cada país dóna el seu segell incontestable a aquestes interessants bandes curtes, i nosaltres creiem i esperem que els nostres dibuixants humoristes, tan nombrosos com excellents, trobaran manera d'esplaiar-se en aquesta modalitat adaptant llurs dibuixos als vastíssims temes que el nostre folklore té tan rebeixits com plens d'humor i d'ironia. Tenim, doncs, en aquest aspecte mestre, cançons populars i dibuixants el sentit d'humor dels quals és prou aguditzat per fer veure els mestres en dibuixos sonors animats.

Es veu d'un tros lluny que la part comercial de les "bandes animades" americanes està verament tractada podríem dir-ne en segon terme. El que primer preocupa el dibuixant i els músics i sincronitzadors és fer una cosa rebeixida, i poden estar certament segurs que fins avui totes les produccions que hem vist ens han agradat d'allò més. Des del simpàtic Fèlix fins al petulant Mickey, el ratolí filharmònic, passant pel clown Kokó, tots els artistes dels "cartoons" americans han conquerit el públic, i ara, amb l'editament encertadíssim de les sonores, aquest s'acaba d'embadalir, i no dubtem que si es persevera per aquest camí, com que el regne de la fantasia és infinitament més vast que el de la realitat, que una miqueta estrafeta ens donen en forma de "talkies" i "dramatones", el més vastíssim camp per a discórrer gràcilment i amb totes les concessions que la fantasia i l'art poden permetre, ens trobarem com els grans ens distreurem més amb aquestes pellícules que de primer antuvi semblaven fetes per a la mainada i que són per a nosaltres com un tònic per als nostres nervis i un deliciós treball per a la nostra ment.

Si tot el cinema sonor fos a base d'aquestes petites meravelles sens dubte que pocs dels detractors d'aquesta nova modalitat cinemàtica serien enemics d'ells.

I és que l'originalitat i el bon gust són patronímics d'aquestes petites bandes de dibuixos sonors en les quals trobem els animals amb tot l'humorisme d'un Jerome o un Mark Twain i ensems amb tota la infantívola gràcia dels animalets de Lafontaine.

PERE VENTURA I VIRGILI

CINEMA

CINEMA PARIS
AVUI, NIT, A LES DEU:
Noticiari Fox sonor; Cançons per RUDOLF HOYOS. Querido maestro (Còmica) i el gran èxit de la revista sonora
Casados en Hollywood
per J. Harold Murray i N. Terrys.

El desfile del amor
només al
COLISEUM
6è mes
ES UN FILM SONOR PARAMOUNT

AVIAT
LA RAPSODIA DEL RECUERDO
per
LOIS MORAN
Film FOX Sonor

COLISEVM
Aquesta nit, a les deu:
Varietats sonores Paramount (Orquestra Canaro)
LA BARCA DE NOE
Dibuixos sonors Paramount
Un esbós dialogat en espanyol per MAURICE CHEVALIER
EL DESFILE DEL AMOR
Opereta cinematogràfica Paramount, per MAURICE CHEVALIER JEANNETTE MAC DONALD

CATALANS
El diumenge 31 d'agost 1930, a les cinc de la tarda, aneu a la
SALA MOZART
(Canuda, 31)
a sentir els nsos del lieder català
GERMA BRUNIG
tenor solista de l'Orfeó Català, i
PEPETA PAULET

TEMPORADA DE REVISIO DE VALORS
Així ha estat classificada per la crítica, amb justa raó.
En una setmana podeu comparar el progrés del cinema mut en aquests darrers anys.
Deixar de veure aquests programes és quedar-se al marge de la profitosa revalorització que tots els entesos segueixen amb màxim interès.

Capitol
Dilluns:
ALAS
Paramount
Charles Rogers
Ricard Arlen i
Clara Bow.
EL HIJO DEL CAID
Artistes Associats
Rudolf Valentino.
Dijous:
S. A. EL PRINCIPE
Metro Goldwyn
Antonio Moreno i
Marion Davies.
DOS AMANTES
Artistes Associats
Ronald Colman i
Vilma Banky.

Catalunya
Dilluns:
Los hijos de nadie
Exclusives J. Costa
Leda Gys.
El desierto de la sed
Metro Goldwyn
John Gilbert - Mary Nolan
Ernest Torrence.
Dijous:
LA SENDA DEL 98
Metro Goldwyn
Dolores del Río
Ralph Forbes i
Karl Dane.
El amor y el diablo
Seleccions Verdaguer
Milton Sills i
Maria Corda.

Consulteu la cartellera de la resta dels salons de Cinaes.
Es característica la seva ventilació agradable.

Ne deixeu d'escoltar el
Sarasate català
Joan Alós Tormo
acompanyat per CARME ALOS, el diumenge 31 d'agost, a les cinc de la tarda, a la
SALA MOZART
(Canuda, 31)

LA SONAMBULA - RIGOLETTO
per la famosa cantatriu catalana, procedent de l'Scala de Milà i el Liceu de Barcelona
CARLOTA DELYS
el diumenge, 31 d'agost, a les cinc de la tarda, a la
SALA MOZART - Canuda, 31.

Maricel-Park
GRAN PARC D'ATRACCIONS MONTJUIC
MUNTANYES RUSSES
Bug - Witching-Waves
GRAN PISTA DE SKATING
MAGNIFIC RESTAURANT
THE DANSANT - DINERS AMERICAINS
JAZZ ORQUESTRINA
Tobogan - Cascada - Discos - Skoter
Mitjans de comunicació:
AUTOS: Marquès del Duero, carrer de Mata, Carretera de Montjuic, recentment asfaltada.
PUBLIC: Funicular de Montjuic (billet combinat d'anada i tornada amb entrada al Parc, UNA PESSETA). Estació intermèdia Funicular de Montjuic seguint el Passeig, recentment inaugurat.
ENTRADA AL PARC:
CINQUANTA CENTIMS
ENTRADA LLIURE AL RECINTE DE L'EXPOSICIO

Vestits a tot mida sense fiador
LA CASA QUE DONA MES FACILITATS DE :: :: PAGAMENT :: ::
Telèfon número 12446
40-VIA LAIETANA-40

MOTORISME

El "Tourist Trophy" d'Ulster

Nuvolari amb Alfa Romeo obté el primer lloc

Londres, 23. — Amb un entusiasme indescriptible se celebrà aquesta interessant carrera, la qual té un recorregut de 672 quilòmetres o sigui trenta voltes a un circuit de vint-i-dos quilòmetres i mig.

La carrera va començar a les onze. Seguidament s'iniciaren grans velocitats i quedaren aviat descartats alguns cotxes.

Els italians Campari i Nuvolari varen sobrepassar tot seguit el rècord de cotxes de dos litres de capacitat, corrent a una velocitat de prop de 125 quilòmetres per hora.

A la mitja hora els tres Alfa-Romeo portaven la davantera, i el quart lloc l'ocupava un Beutley.

La velocitat era tan gran que les emocions eren constants. En una de les voltes difícils el vehicle de l'anglès Waite bolcà al costat de la pista. Ràpidament s'anà a socórrer i se'l troba desmaiat.

L'italià Campari va ésser detingut i se l'advertí que la seva manera de passar els cotxes competidors era ilegal.

Al cap d'una hora i mitja els primers eren Nuvolari i Campari amb Alfa-Romeo; Birkiri amb Beutley; Kaye Don amb Alfa-Romeo, i Moir amb Beutley.

Com sia que es posà a ploure molt intensament, les velocitats minvaren, però en canvi les emocions anaven en augment. Els corredors començaren a trobar molt difícil la marxa, degut a què l'aigua feia el sòl relliscós i els tapava la vista.

A les dues hores la posició era: Campari, Nuvolari, Varzi, Berkin, Kaye Don, Moir.

Al gran pilot anglès Kaye Don se li va encendre poc després el cotxe, sense que afortunadament ni ell ni el mecànic sofrissin el més lleuger dany.

A les tres hores els llocs eren: Nuvolari, Campari, Varzi, Poppe — que portava un Austin —, Alvis i Birkin.

Poc després, a Birkin se li desprengué una roda davantera i anà a estabellar-se contra un mur. El cotxe quedà destroçat i els ocupants solament sofriren lleugeres ferides.

El resultat final fou un triomf per als italians. El resultat final va ésser:

Primer. — Nuvolari amb Alfa-Romeo.
Segon. — Campari, ídem.
Tercer. — Varzi ídem.
Quart. — Alvis, amb Austin.
Cinquè. — Poppe, ídem.

La velocitat mitjana de Nuvolari fou de 117'86 quilòmetres per hora.

NEUMATICS
?
Service - Station
Josep Manzanares
ARAGO, 270 - 272
I PASSEIG DE GRACIA, 45
Telèfon 11550

CICLISME

COSES I FETS... DE TOT ARREU

LA INSCRIPCIO PER A LA VOLTA A CATALUNYA

Actualment el nombre d'inscrits en la nostra Volta a Catalunya arriba a 17. Cap de les darreres inscripcions és de categoria suficient per fer-se remarcar. Ja se sap que els "asos" es fan esperar (almenys a casa nostra) i els agrada ésser dels últims.

Però el fet de no comptar a hores d'ara amb la inscripció ferma dels principals valors peninsulars és evident que perjudica en gran manera la "possible" inscripció dels "asos" internacionals. Perquè ells es diran: amb qui hem d'anar a lluitar? ¿Amb neòfits, principiants i terceres? I, naturalment, una victòria en aquestes condicions no els interessa, ni els convé, per a llur bon nom.

Es aquest un gran defecte, del qual no sabem esmenar-nos. Ara, que tanta part de culpa tenen els corredors com els organitzadors. Perquè si aquests fossin absolutament rigorosos en l'aplicació dels drets doblats, i fins triplicats si convenia, els corredors que ja de temps tenen el propòsit de parrticipar en determinada prova, ho farien sempre dintre el primer termini.

Sense que sigui cosa oficial, aquests dies hem llegit en la Premsa francesa que l'italià Guerra (segon de la Volta a França d'aquest any) prendria part en la Volta a Catalunya, acompanyat de Pancera i Bresciani, coneixedors ja de la nostra prova.

No cal dir com ens alegrariem que aquesta notícia la veiéssim confirmada, puix que és indubtable que la inscripció de Guerra n'arrossegaria d'altres de la mateixa vàlua, i tot fóra en bé de la Volta catalana i del nostre ciclisme en general.

DE LA VOLTA AL PAIS BASC

Ha estat confirmada la inscripció de les marques Elvish-Fontan, Lucifer, i Alleluia. Per altra banda l'Alcyon no hi prendrà part degut a altres compromisos contrets.

Amb l'abstenció d'aquesta marca, que durant tres anys seguits ha estat la guanyadora d'aquesta prova basca, deixaran de figurar-hi bon nombre d'"asos" de gran renom, que per força treuran importància a la Volta a Biscaia.

JOSEP FARRO, "STAYER"?

Llegim que el notable pistard Josep Farró debutarà dijous vinent a Sans en match de mig fons darrera moto.

DE LA PASSADA REUNIO DE DIJOUS A SANS

El match revenja del Critèrium Nacional d'Stayers, corregut dijous passat al Velòdrom de Sans, fou guanyat per Senon.

Les dues "estrelles" J. Ferrer i Espanyol no pogueren fer una bona carrera per culpa de les motos entrenadores.

Es una làstima que les coses del ciclisme no vagin com cal. Les avaries no poden ésser evitades totes, però sí que és convenient de procurar la no repetició d'aquests casos per tal d'evitar el mal efecte que causen.

Amb tot, Espanyol es revelà en gran forma.

El nombrós públic que hi acudí lamentava tan sols la poca sort que tenen les nostres reunions de pista, sobre les quals sembla que pesi la "negra" d'una manera massa persistent.

Pes, paciència... i constància!

ELS CAMPIONATS DEL MON

En les vuitenes de final de velocitat, corresponents als campionats mundials, s'han obtingut els següents resultats:

Amateurs

Primera sèrie: 1, Perrin (França), 14 s.; 2, Trauden (Alemanya).
Segona sèrie: 1, Pelizzari (Itàlia), 13 segons 2-5; 2, Sibbit (Anglaterra).
Tercera sèrie: 1, Theaker (Anglaterra), 13 s.; 2, Cervin (Dinamarca).
Quarta sèrie: 1, Malatesta (Itàlia), 13 s. 4-5; 2, Kaudsen (Dinamarca).
Cinqena sèrie: 1, Beufrand (França), 13 s.; 2, Dash (Alemanya).
Sisena sèrie: 1, Gerardin (França), 12 s., 4-5; 2, Dinkelcam (Suïssa).
Setena sèrie: 1, Cozens (Anglaterra), 13 s., 2-5; 2, Evensen (Noruega).
Vuitena sèrie: 1, Andersen (Dinamarca), 14 s.; 2, Van Massenhove (Bèlgica).

Professionals

Primera sèrie: 1, Piani (Itàlia), 13 segons; 2, Engel (Alemanya).
Segona sèrie: 1, Steffers (Alemanya), 15 s.; 2, Arlet (Bèlgica).
Tercera èrie: 1, Meyer (Holanda), 13 s. 1-5; 2, Osznella (Alamanya).
Quarta sèrie: 1, Moeskops (Holanda), 13 s. 1-5; 2, Spears (Estats Units).
Cinquena sèrie 1, Michard (França), 13 s.; 2, Pynemberg.
Sisena sèrie: 1, Falk Hansen (Dinamarca), 14 s.; 2, Fancheux (França).
Setena sèrie: 1, Kaufmann (Suïssa), 13 s.; 2, Lebryn.
Vuitena sèrie: 1, Honeman (Estats Units), 13 s. 2-5; 2, Bergamini (Itàlia).

La sèrie que despertà més interès fou la de Fancheux-Falk Hansen, molt brillant i guanyada per la mínima diferència pel danès.

PERE ABELLA-MASDEU

EL IV CAMPIONAT DEL POBLE NOU

Aquesta agrupació està organitzant per al dia 21 de setembre vinent el IV Campionat del Poble Nou per a totes categories, amb el següent circuit:

Poble Nou (Bar Làzaro), Sant Adrià, Montcada, Sardanyola, Sant Cugat, Rubí, Terrassa, Castellar, Sentmenat, Caldes de Montbui, Granollers, La Roca (Coll de Parpers), Argentona, Vilassar de Mar, Montgat, Badalona, Poble Nou (arribada).

II VOLTA AL POBLE NOU

La secció d'atletisme del C. D. Júpiter fa avinent que es reben inscripcions al seu local social, carrer de Joncar, número 2, tots els dimecres i divendres, de nou a dotze de la vetlla, per a la propera Volta al Poble Nou, que tindrà lloc el dia 14 de setembre vinent.

ADQUIRIU
el vostre automòbil o camió de
Hispano-Suiza
el material de la qual
no ha d'envejar res a l'estranger.
CONTRIBUIU
a sanejar la nostra moneda depreciada.
AJUDEU
a equilibrar la nostra balança comercial.
DEFENSEU
el treball nacional i el pa dels nostres obrers.
NO PROTEGIU
innecessàriament la indústria estrangera.
Sagrera, 279 - BARCELONA - P. Gràcia, 20

Avís interessant!!
TAXIS FORTUNA recorda als seus socis cooperadors i al públic en general que solament queden cinc dies per a efectuar el canvi del carnet que fins ara venia utilitzant pel nou que posa en circulació per tal de donar més força legal a la seva modalitat de treball.
Barcelona, 25 d'agost de 1930.
LA JUNTA

DIRT-TRACK... I PESSETES

Tenim entès que ahir a l'Estadi les hosts de la companyia Speedway Racing, S. A. — el nom no pot ésser més "nacional" (!) — començaren PER SEGONA VEGADA a espatllar la pista de cendra. No cal dir que els nostres atletes estan meravellats de les fineses i atencions que contínuament reben de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona.

Altrament els aconsola pensar que la ciutat recapta per aquesta concessió la "respectable" quantitat de 25.000 pessetes per tal de deixar fer malbé una pista que n'ha costat alguns centenars de milers.

CAMIONS AUTOMNIBUS
CAMIONES GENERAL MOTORS GMC
Concessionari per a les provincies de Barcelona i de Girona
JOAN FLOTATS
Tamarit, 95 i 97 - Tl. 31506
BARCELONA

A FIGUERES

Carrera per a principiants

(31 agost-30 km.)

Com dèiem en el número passat, avui donem detalls del circuit i premis a repartir en la carrera de principiants que ha de celebrar-se el dia 31 del mes que som.

El recorregut a fer, tot nou per cert, ha estat molt ben acollit pels nostres aficionats i és el que seguèix:

Sortida de Figueres, Llers, Terrades, Vilaritx, Vilanant, Avinyonet, Vilafant i Figueres. Total, 30 km.

Els premis a repartir seran els següents:

I: 25 pessetes i un objecte d'art.
II: 15 pessetes i un objecte d'art.
III: 10 pessetes i un objecte d'art.

Del 4 al 8, tots subvencionats amb 5 pessetes i un objecte d'art.

Hi ha una vintena d'inscrits.

Esperem que aquesta prova assolirà, com les altres, un gros èxit per a l'entitat organitzadora, el Velo Club Figueres.—Opel.

A VILAFRANCA

Programes de Festa Major

Per al vinent diumenge, dia 31, hi ha anunciada una carrera reservada per a neòfits amb aquest recorregut: Sortida de la Rambla de Nostra Dona a les nou del matí, carretera de Sant Sadurní d'Anoia, La Granada, Monjos, Almúnia, Sant Jaume dels Domenys, Banyeres, Arbós, Monjos i Vilafranca.

En total, 60 km.

Els premis són:

Primer: Copa de l'Illustre Ajuntament de Vilafranca i 55 pessetes.
Segon: Copa de la comissió de festes i 40 ptes.
Tercer: Un quadro de bicicleta marca Marcer.
Quart: Un rellotge polsera i 15 pessetes.
Cinquè: Una ampliació fotogràfica i 5 ptes.
Sisè: Un joc de licor i una ampolla de Kummel.
Setè: Una cigarrera, una cartera i 5 pessetes.
Novè: Un manillar i 5 pessetes.
Vuitè: Unes ulleres Cigonya, 5 pessetes i una ampolla xampany.
Desè: Una artística figura i una ampolla de xampany.
De l'onzè al dissetè, un objecte d'art o útil per a bicicleta.

Primes:

A Vilafranca, una copa donada pel Bar Cuscó per al corredor que passi primer a la primera volta.

Una altra de 10 pessetes al segon de la mateixa volta. Als Monjos, dues primes de 5 pessetes.

Ultra això, tots els participants seran obsequiats amb una fotografia donada pel repòrter fotogràfic Pau Figueres.

Aquesta carrera estarà regida pels reglaments de la U. V. E.—Buscal.

DODGE BROTHERS
Automòbils, Camions i Autòmnibus
RAMBLA DE CATALUNYA, NUMERO 123

Maison Dorée
Cafè - Brasserie - Restaurant - Saló de Te
PLAÇA DE CATALUNYA, NUMERO 7

NEUMATICS
INDIA
SUPERIOR AL MILLOR

No és un neumàtic Standard. Les distintives característiques de la seva fabricació demostren que
Es el neumàtic fabricat per rodar més i durar més que qualsevol altre,
sense cap excepció
Representant general per a Espanya:
A-CAR
Passeig de Gràcia: núm. 99
Rosselló, núm. 234
Telèfon 73992 - BARCELONA

SALS
Litíniques Dalmau
Producte nacional
per a preparar la millor aigua de taula
Dipositaris exclusius:
Establecimientos Dalmau Oliveres, S. A.
Princesa, 1 BARCELONA

Què passa a Borges Blanques?

Ha començat una persecució furiosa contra determinats elements republi cans. -- Després de la clausura del Centre Democràtic Republicà, la detenció i els escorcolls policíacs són a l'ordre del dia. -- Per què tot això, senyor governador de Lleida?

LA NORMALITAT (?) IMPERA A BORGES BLANQUES...

Durant l'última setmana han ocorregut, a Borges, fets greus. Fets d'un ordre inesperat i brutal, no superats a la ciutat lleidatana ni en la pitjor època repressiva de la dictadura de Primo de Rivera i del seu còmplice més repugnant: el delegat governatiu.

Serenament volem cridar l'atenció del Govern Berenguer i, sobretot, l'atenció de la Premsa liberal de Catalunya i de la Península. A la ciutat lleidatana ha ressuscitat, al conjur d'alcaldes i governadors, el fantasma del separatisme — fantasma que tapà sota els seus vels de misteri, en els sis anys darrers, moltes indignitats i moltes infàmies. Ara, com aleshores, la delació, la petita venjança i els odis mesquins han jugat, a Borges, el primer paper. Ara, com aleshores, una tenebrosa conspiració ha aprofitat un pretext que es presentava — un bon, excellent pretext — per trencar brutalment la pau d'unes llars i per iniciar una persecució furiosa...

LA DETENCIÓ I ELS ESCORCOLLS DOMICILIARIS — PRACTICATS PER LA POLICIA I LA GUARDIA CIVIL — SÓN A L'ORDRE DEL DIA

Aquesta setmana que acabem de passar, la policia i la guàrdia civil han visitat sis cases de Borges Blanques, amb ordre de detenció de sis homes. Dels sis, quatre no eren al seu domicili. Dos, foren detinguts i traslladats a Lleida u disposició — suposem — de l'autoritat militar.

De més a més — i en alguns casos en forma desconsiderada i brutal — s'han practicat diversos escorcolls domiciliaris, entre els quals és de consignar el realitzat a la casa del ciutadà Jaume Sans, president del clausurat "Centre Democràtic Republicà" de Borges Blanques. Sans, contra el qual hi havia — sembla — ordre de detenció, no fou trobat en el seu domicili. ... escorcollat i trasbalsat pels agents de l'autoritat. Les ordres, pel que sembla, eren severíssimes.

EL FANTASMA DEL SEPARATISME HA RESSUSCITAT A LES TERRES LLEIDATANES

Per què tot això? Perquè l'odiosa maniobra d'algú ha aconseguit ressuscitar, a les terres lleidatanes, el fantasma del separatisme, encara terror "oficial"...

Entre altres mèrits, l'actual alcalde de Borges Blanques, Enric Claveria Iglésies, ex-membre i ex-alcalde de la U. P., pot apuntar-se en la seva brillant fulla de serveis, el d'haver manat treure i destruir la placa que donava nom al carrer del "Diputat Macià". Ell torna a ésser avui, contra la voluntat del poble, alcalde de Borges. Quan, entre xiulets i protestes, Claveria prengué, ara, possessió del seu càrrec, els homes del Centre Democràtic Republicà — els mateixos homes perseguits avui — van presentar personalment al flamant alcalde un document de protesta. Al peu del document hi havia — executòria de la voluntat popular — sis-cents noms de ciutadans de Borges Blanques. Això és, el noranta per cent dels electors de Borges Blanques.

Però Claveria acceptà el càrrec d'alcalde... En poc temps, alguns dels signants del manifest hagueren de veure els seus interessos en perill. Algú delatava. Avui, en plena dictadureta, uns ciutadans són acarnissadament perseguits. Mesos abans — el 21 d'abril — era clausurat el Centre Democràtic Republicà, multat amb cinc-centes pessetes, i detingut per unes hores el seu president, Jaume Sans.

UNA "MANIFESTACIÓN SEPARATISTA DE CARACTER SEDICIOSO..."

El dia 15 d'abril d'enguany, Borges Blanques — poble viu, de cordials entusiasmes cívics — vibrà amb un esclat irreprimible de joia. Malauradament, la joia durà poc...

En conèixer-se, a la tarda, les primeres noticies d'aquell cèlebre — per tants motius! — decret d'amnistia, el poble visqué, durant unes heres, la ilusió que els seus, tots els seus, tornaven a Catalunya. Algú inquirí, atrafegat, en els telèfons dels diaris barcelonins i de la Diputació:

—Què sabeu de l'amnistia? Hi entren tots, tots?...

—No tenim detalls encara, però creiem que sí... — se li féu de resposta.

"Creiem que sí..." N'hi havia prou. En aquell despertar cívic, el poble cordial volia celebrar la joia. Una joia feta d'entusiasmes i d'enyorances. Una joia que era com un gran respir després de sis anys d'abjecció. Una joia que era com una gran abraçada després de sis anys de rancors i de desconfiances. En l'alegria simple i sincera del poble no hi havia pecats, aquella tarda. Calia un cervell molt petit o una perversitat molt grossa per veure, en aquella joia del poble que volia celebrar la tornada dels estimats absents, un pecat.

Tanmateix, aquella mateixa nit patrullava pels carrers pacífics de Borges la guàrdia civil de Juneda, a les ordres d'un tinent. Tanmateix, aquella mateixa nit eren detinguts dos ciutadans. Tanmateix, aquella joia del poble era considerada, després, com a una **manifestación separatista, de carácter sedicioso...**

UNA MANIFESTACIÓ QUE NO FOU ORGANITZADA PER NINGÚ

¿Qui organitzà, cap al tard del dia 15 d'abril, a Borges, aquella manifestació que celebrava la possibilitat de la tornada dels exiliats catalans? ¿Qui llançà al vol les campanes de la parròquia de Borges, aquell vespre? Qui? Ningú. L'entusiasme popular, abocat al carrer.

Cert que algú parlà, abans que ningú, d'organitzar la manifestació. Cert que fou contractada una banda de música. Cert, encara, que el jove Francesc Pujol anà a l'Alcaldia a sol·licitar el corresponent permís. Cert, encara, que Jaume Sans visità el rector de la parròquia per tal que les campanes de la vila fossin llançades al vol, en senyal de festa. Cert, cert.

Però l'alcalde digué que ell, de moment, no podia dir res; que li calia consultar amb el governador civil de Lleida.

Però el rector de la parròquia contestà que no havent-hi festa religiosa que ho justifiqués ell no podia fer tocar les campanes de la vila.

Sans i Pujol prengueren per bones les raons i així les feren conèixer al poble... Més tard vingué la negativa del Govern civil. Però el poble, de vegades, també té les seves raons. Aquell dia, la seva raó, fou l'entusiasme, la joia incontenible dintre les llars, que es vessava al carrer. El poble, després de sis anys de silenci, tornava a sentir-se el que no hauria hagut de deixar d'ésser mai: poble. Poble.

Un grapat de minyons — coneixedors del recó on eren desades les claus — penetrà a l'església, s'enfilà al campanar i llançà terme enllà la cançó joiosa de les campanes. Els balcons s'endomassaren. I la manifestació — precedida per la banda de música — desfilà correctament pels carrers de la vila de Borges... Si no hi havia permís, tampoc no hi havia organitzadors. Si un culpable hi hagué — i no hi era — aquest culpable fou el poble. Ningú més. Ningú menys. Hi ha entusiasmes que els Governs civil no podran controlar mai. Tot un poble no hi cap a la presó.

"¿QUI HA ESTAT L'ORGANITZADOR? EL CENTRE DEMOCRATIC REPUBLICA"

Aquesta fou la conclusió a què arribaren, al cap de poques hores, les autoritats mobilitzades a l'efecte.

Aquella nit, les forces de la guàrdia civil de Juneda patrullaren pels carrers, ja pacífics i silenciosos, de Borges. Francesc Pujol — el sol·licitant del permís — fou cridat a declarar. Després, Jaume Sans, el president del Centre Democràtic Republicà. L'un i l'altre quedaren en qualitat de detinguts governatius a la mateixa caserna, fins l'endemà a les onze. L'alcalde Claveria — segurament fatigat — se n'anà a dormir, tranquillament...

Al cap de dos o tres dies — acusat d'haver organitzat la manifestació no autoritzada — arribava de Lleida l'ordre de clausura del Centre Democràtic Republicà i la multa de cinc-centes pessetes. El domicili del seu president era escorcollat minuciosament.

I bé, ¿Quins motius existien per creure amb fonament que l'organització havia partit del Centre? Cap. Ni un.

Jaume Sans, el president, no participà a la manifestació. La manifestació ni passà per davant del Centre. Els homes del Centre, per bé que amics personals de l'ex-diputat Macià — a honor del qual s'organitzava l'acte — no pertanyien al partit de Macià. En el llibre d'actes de l'entitat no hi ha cap acord sobre la manifestació. Vuit veins de Borges, majors d'edat, fan constar en acta notarial que la manifestació no ha estat organitzada pel "Centre" ni ha sortit del "Centre".

Encara, un dels "considerandos" del fall contra el recurs presentat diu:

"...que la manifestación estava organizada por el C. D. R. porque la banda de música que la precedia era precisamente la del C. D. R.". I el cert és que el Centre Democràtic Republicà no té ni ha mantingut mai cap banda. Per si no fos prou, podem afegir que entre els músics hi havia el que avui és president del "Centre Carlí" i quatre socis més.

SEGONS INFORMACIÓ DE L'ALCALDE, EL CAP DE POLICIA I EL TINENT DE LA GUARDIA CIVIL...

A Borges es produí un moviment d'indignació cívica. Però no es perdé la serenitat. Per desig exprés del president Jaume Sans, ell sol assistí — a les vuit del matí del dia 21 d'abril — a la clausura del "Centre". Fou respectada la sortida de darrera de l'edifici, on vivia el conserge amb la seva família. Però un dia, a pretext que es treien mobles del local, les habitacions del conserge, per ordre de l'Alcaldia, foren també segellades. Sense cap consideració, es llançà una família al mig del carrer...

S'incoà sumari. Un tinent coronel actuà a Borges, durant vuit dies, com a jutge instructor. Després, la causa passà a l'auditor.

S'entaulà recurs. El "Centre" negà, virilment, la culpa de què se l'acusava. En una ampliació de recurs concedida, s'aportaren noves i contundents dades d'innocència. Però res no hi valgué.

"Por informe del alcalde, jefe de policía y teniente de la guardia civil...

"Considerando que...

"El Excmo. Sr. Gobernador puede imponer multas y clausuras...

"No habiendo sido autorizada la manifestación...

"Me parece en orden la resolución de ese Gobierno Civil..."

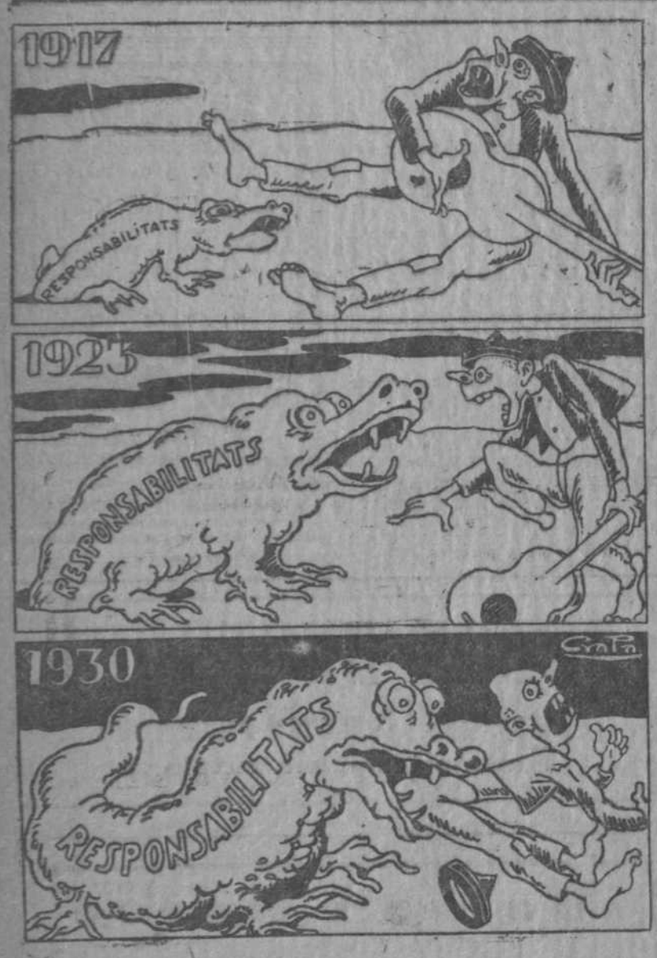
D'això fa tres mesos. A principis de la setmana passada corregué el rumor que s'havien dictat autes de processament i presó sense fiança contra sis ciutadans de Borges... Al cap de poques hores la guàrdia civil actuava ja.

De moment s'han detingut dos homes a Lleida, durant prop d'una setmana. Els altres quatre no han estat trobats per la força pública; un d'ells és Jaume Sans, el digne president del clausurat "Centre Democràtic Republicà".

I bé: tot plegat — i "tot plegat" és ja, tal com s'han posat les coses, l'inici d'un drama que ha trencat la pau de moltes famílies de Borges — ha pogut produir-se gràcies a les intrigues i a les delacions més baixes. Tot plegat, senyor governador civil de Lleida, no fa gens d'honor a la labor de pacificació d'esperits que el Govern ha dit a cada moment que era la seva norma de conducta. Tot plegat, senyor Vega, recorda perfectament la pitjor època que la dictadura de Primo de Rivera instaurà en aquest Govern civil de Lleida.

Nosaltres demanem, per a aquests homes de Borges, serenitat i justícia. Ells han provat amb tota mena de proves que no organitzaren la manifestació, que el "Centre" no es féu solidari de res. ¿Per què, doncs, aquest interès a ressuscitar el fantasma del separatisme, a perseguir aquests homes, a escorcollar despietadament les seves llars, a mantenir la clausura de l'entitat? ¿Per què aquest interès a mantenir en un poble pacífic un estat d'esperit que pot arribar qualsevol dia a la violència i a la tragèdia? ¿Per què aquest interès a mantenir un alcalde impopular, un alcalde que ha hagut de llegir un document de protesta signat per sis-cents ciutadans majors d'edat? ¿Per què això, senyor governador civil de Lleida?

LA RAMBLA DE CATALUNYA, en demanar serenitat i justícia per a aquests homes perseguits de Borges Blanques, espera que tota la nostra Premsa secundarà la seva veu. Hi ha homes i un poble en perill. Hi ha — i això és el més trist — una regressió lamentable cap als procediments de la dictadura abjecta que hem hagut de patir durant sis anys.

RESPONSABILITATS (per Grapa)

Actuació ciutadana

* El nostre company J. Sunyol i Garriga parlarà, divendres vinent, a Sant Cugat del Vallès, sobre el tema "Esport, escola de ciutadania".

I dissabte, dia 30, a Santa Coloma de Gramanet, sobre el tema: "Amb Catalunya i per Catalunya".

* Diumenge vinent, en els locals de *Catalunya Nova*, de Reus, el director esportiu de LA RAMBLA DE CATALUNYA, En Lluis Aymamí, parlarà als esportius reusencs sobre el tema "Cultura i esport".

Acompanyarà probablement l'Aymamí el nostre company Sunyol, convidat pel Club reusenc.

* Ha estat tramès al cap del Govern el següent telegrama:

"Reunidos elementos distintas tendencias Borjas Blancas, residentes ciudad, protestan indigna persecución atropellos impropios espíritu cívico preconizado por V. E. desmentido por primeras autoridades provinciales de Lérida y locales de Borjas con procedimientos inquisitoriales perturbando población injustas y arbitrarias detenciones y persecuciones. — J. Mias, P. Patau, J. Queralt, J. Barberà, M. Saltó, V. Saltó, F. Saltó, J. Pàmies, R. Arrufat, L. Boldú, L. Saus, B. Valero, J. Bellmunt, J. Sanç, J. Carner, F. Odena, J. Valero, D. Vallès, E. Arrufat, J. Vila, Tarrerrons, R. Boldú, J. Boldú, A. Tomàs."

* Acció Catalana de Lleida ha tramès al president del Consell de ministres el següent telegrama de protesta:

"Acció Catalana de Lérida protesta enérgicamente conducta observada por gobernador civil que ahora imposibilita toda actuación política y cultural no autorizando conferencias análogamente a lo acontecido cuando amnistía que prohibió pudieran, movidos por elemental sentido humanidad, recogerse firmas que expresaban verdadero sentimiento pueblo leridano. — Presidente, Antonio Bergós; vice-presidente, Antonio Pujades."

* El F. C. Barcelona ha cursat al president del Consell de ministres el següent telegrama:

"Excmo. Sr. Presidente Consejo ministros. — Madrid. — Consejo Directivo Futbol Club Barcelona, entidad integrada diez mil socios, respetuosamente suplica V. E. restablezca imperio justicia "Centre Autonomista Dependents Comerç Indústria" subsanando ilegalidad Dictadura. — Presidente, Gaspar Rosés."

* Un altre telegrama:

"Presidente Consejo ministros. — Madrid. — Contrastando con manifestaciones Gobierno, de relativa libertad para actos propaganda política, y con autorización que a diario conceden gobernadores resto Catalunya, en Lérida por parte Gobierno civil se vive en un régimen de excepción que hace imposible cualquier acto público, no ya político, sinó cultural. Protestamos de ello y pedimos sean dadas órdenes oportunas que levanten este régimen de rigor, de manera sean permitidos actos públicos propaganda.

Por Acció Catalana de Cervera, el presidente, José Vilalta; por el Centro Obrero Instructivo de Unión Republicana, el presidente, Jaime Magre."

* El Comitè pro-presos de la C. N. T. va celebrar dimecres, al teatre Nou, un gran festival a benefici dels perseguits socials. Sembla que el resultat econòmic ha estat excellent. N'estem molt satisfets, i encoratgem els amics del Comitè a prosseguir la campanya, per a la qual poden comptar amb nosaltres.

* Dissabte vinent, dia 30, a les deu de la nit, tindrà lloc la inauguració oficial de l'estatge social del Casal Català Martinenc (Mallorca, 510), adherit a la Unió d'Esquerres Catalanes.

Al dit acte, que serà públic, i que ha desvetllat veritable interès dintre de la barriada, hi assistiran representacions d'Acció Catalana, d'Acció Republicana de Catalunya, d'Amics d'En Macià i d'Unió Socialista de Catalunya, ultra delegacions de tots els centres adherits a la Unió d'Esquerres Catalanes.

* Per les entitats signants ha estat cursat el següent telegrama:

"Presidente Consejo ministros. — Madrid. — Las sociedades obreras afiliadas a la Unión General de Trabajadores se adhieren documento elevado a V. E. con fecha 11 corrientes suscrito por distintas entidades Dependientes Comercio y de la Industria de esta región, en el que solicitan sea reintegrado el "Centre Autonomista del Comerç i de la Indústria de Barcelona" a sus legítimos componentes.

Esperamos rectitud Gobierno que V. E. preside dictará oportunas disposiciones que liquiden esta anomalía, dando satisfacción justa a quienes por derecho y por justicia la merecen.— Federación Catalana de la Unión General de Trabajadores, Sociedad Obreros Gasistas, Sociedad Aspirantes y Operadores de Cine, Sociedad Obreros Metalúrgicos, Sociedad Obreros Impresores, Sociedad Profesiones y Oficios varios."

* Ha estat cursat el següent telegrama:

"Presidente Consejo ministros. — Madrid. — Unió Dependents del Comerç i de la Indústria de Catalunya se adhiere documento elevado a V. E. por entidades dependientes solicitando restitución Centre Autonomista Dependents del Comerç i de la Indústria Barcelona entregado elementos Sindicatos libres por Martínez Anido ministro Gobernación Dictadura. — Sànchez Marín, presidente; Carlos Sala, secretario."

* Des de la presó de Barcelona els nostres amics — detinguts — Joaquim Maurín, Daniel Rebull, Jordi Arquer, Joaquim Olaso, Josep Meler, Eusebi Rodríguez, Josep Teixidó, Francesc del Barrio i Lluís Vinyes han adreçat un interessantíssim document a la Junta del Collegi d'Advocats per tal que no es desentengui d'aquesta subversió del Dret que és la presó governativa.

Afegim la nostra demanda a la dels detinguts que signen el document.

Roda el món i torna al Born

La Rotonde : El pardal de Perpinyà
La catedral d'Albí

La Rotonde era el cafè de Montparnasse preferit dels prohoms de l'emigració. Lenin, Trotzky, Blasco Ibàñez, Unamuno, d'altres encara, han vist llurs noms, precedits de "visques" i de "móris" a totes les parets, a tots els mingitoris, i a tot arreu on pot exercir-se la tribuna lliure sense cap responsabilitat.

L'immens cafè de Montparnasse avui ja és vell. Els seus fills se li han plantat al davant i li fan una competència quasi immoral. És veritat que les revolucions i les dictadures, que cauen una per una, li han fet molt mal. Els russos blancs fan de xofer, de ballarí, de senyor de companyia, de general, de príncep, etc., i no freqüenten aquells llocs democràtics.

Potser Primo de Rivera, si no hagués mort, hauria freqüentat la Rotonde. Qui sap si el senyor Benito Mussolini, anirà aviat a beure-hi cerveses i a menjar-hi cacaucts amb mostassa!

Aquesta combinació gastronòmica fou inventada per En Llonch en una època de vaques magres. Era tanmateix el més barat que haviem trobat per a fer un àpat enraonat.

En aquell temps don Santiago Alba passava de pressa per les taules, i demanava als "garçons" si havien vist la Titi o la Fifi. Com que li deien que no, se'n tornava al Claridge per a menjar-hi aquell pa de l'emigració amb pollastre. Estic segur que don Francesc Cambó no va venir-hi mai. ¡En Pla ja li deu explicar el que s'hi passava!

En aquelles darreries de l'any vint-i-cinc els prohoms havien fugit i no quedàvem a la Rotonde més que catalans, amb algun excellent amic espanyol que s'assimilava. Era un diumenge d'aquells que la Rotonde és visitada pels estrangers de la casa Cook, amb la prometeça que hi veuran quelcom d'extraordinari.

El café era ple de gom a gom. Les terrasses s'estiraven mandroses amb un feix de taules a cada braç. Els jardins del Luxemburg acabaven de fer l'últim badall. Totes les estàtues ja s'havien vestit d'ombra i jugaven a amaga-esquenes amb els guardes. Els putxinellis tenien tots els ossos trencats.

¡Més de quaranta catalans estàvem asseguts a dintre! Tot d'un cop va arribar un senyor alt i prim, amb un bigoti blanc, d'aquells que encara són permesos de portar. Va encaixar amb tothom, va prendre un café i després de parlar amb l'un i amb l'altre va aixecar-se per acomiadar-se de nosaltres.

Però heus ací que tota aquella gent va alçar-se com un sol home i va fer una mena de passatge d'honor a aquell home senzill i distingit, que no sabia com fer-ho per passar inadvertit. Aquella sortida va resultar d'una improvisada solemnitat. Tant, que una caravana de badocs que venien de qui sap a on va preguntar-me:

—¿Qui deu ésser aquest personatge que tothom saluda amb tant de respecte?

I jo vaig contestar, sense fer-me pregar: —És el president de la República Catalana.

¡Figureu-vos el ciceró de la casa Cook si n'estava de content!

No és pas cada dia que podia oferir un president així als seus clients.

Per cert que aquest fet em féu pensar d'un altre fet semblant, que tingué lloc a Perpinyà en ocasió de les festes Joffre l'any dinou.

Després d'insistir molt, En Puig i Cadafalch es decidí a sasistir a aquelles festes, en companyia del senyor Utrillo i del senyor Conill.

El senyor Puig i Cadafalch era president de la Mancomunitat. Ho recordo ara perquè quasi sembla impossible.

El senyor Utrillo era com si diguéssim "la ama de llaves".

I el senyor Conill li feia de secretari, de la mateixa manera que ara li fa de gendre.

Els perpinyanencs van organitzar una recepció en un circol que se'n diu "El Pardal", i que és freqüentat per senyors d'una certa posició i per senyores, l'elogi de les quals no puc fer aquí, en aquestes pàgines, puix que no vull que em prenguessin per un propagador de la prostitució. Val a dir, però, que aquelles noies es portaren molt bé, i que només reien per sota el nas cada vegada que algú anomenava el senyor Conill. Trobaven el nom "drole", i us asseguro que hi ha de què.

Per fi, el prefecte dels Pireneus Orientals, un marsellès molt simpàtic, amb un bigotàs d'aquells prohibits i un barret fort que En Segarra i En Pla n'haurien plorat de ràbia, va demanar-me:

—¿Per a donar la paraula al senyor Puig i Cadafalch, quin tractament haig de donar-li?

I jo, com un Déu me faci bo, vaig contestar: —¡El president de Catalunya!

Tothom s'ho va prendre seriosament. El senyor Puig fou felicitat, admirat i fins varen demanar-li autògrafs. Ell mateix va pensar-se que efectivament ho era. Com en la cèlebre faula de Lafontaine. ¡Aquella mosca que havia picat l'orella del pobre cavall durant tota la pujada i després es vanagloriava que sense ella el pobre cavall no hauria arribat ni a mig camí!

El senyor Puig i Cadafalch i Francesc Macià en la mateixa dignitat. Quina heretgia!

El senyor Puig i Cadafalch, que va desertar d'aquella presidència de la plaça de Sant Jaume, mentre Francesc Macià, perseguit, anava a guanyar-ne una altra a Bois Colombes i després a Prats de Molló.

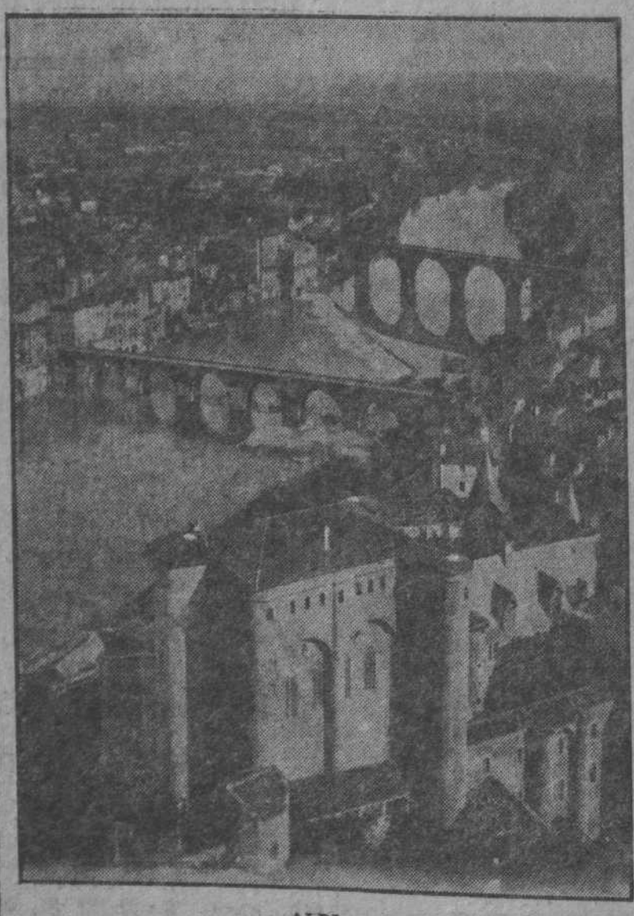
M'he allunyat de la Rotonde, però aquesta anècdota em porta a explicar un fet poc conegut.

El general Primo de Rivera no va sentir cap grat al senyor Puig i Cadafalch dels seus serveis, i aquest es va creure perseguit. Va fer-se la maleta i cap a Tolosa falta gent. D'altres de menys perseguits que ell van venir-hi. El senyor Puig venia decidit a emigrar-se i a fer parlar d'ell. No sabia que l'emigració costa molts duros o molts daltabaixos d'estómac. Però heus ací que la casualitat va ficar-s'hi. Algú ha dit que la casualitat era l'home de negocis de Déu. En tot cas, aquell cop va jugar un bon paper.

En el tren que anava el senyor Puig hi havia també Francesc Macià.

Abans d'arribar a Castellnaudarí, heus ací que es troben l'un davant de l'altre.

El senyor Puig va quedar aterrat. Si algú els veiés! Quin compromís!

ALBI.

També, després de demanar a Francesc Macià on anava, ell va afanyar-se a dir: —Jo baixo precisament a Castellnaudarí, per agafar el tren d'Albi, puix que vull visitar la catedral.

La catedral d'Albi va servir al senyor Puig i Cadafalch per fer una baixesa més davant d'aquell home que representa ell tot sol tot Catalunya.

El senyor Puig hauria pogut escollir una altra catedral. Una d'aquelles catedrals que no han servit mai per a res.

Tanmateix, la catedral d'Albi va servir de rempart als valents albigesos que defensaren la terra d'Oc pam a pam, i no perquè la perderen en són menys respectables.

El senyor Puig hauria pogut triar un altre país que l'albigès per anar a amagar-hi la seva por. Aquella terra on per tot arreu s'hi sent la veu de Jean Jaurès.

Jean Jaurès, que des de les seves tribunes de pedra i de bronze defensà els drets de l'home i protestà de la guerra que uns i altres volgueren.

El senyor Puig, però, no el va veure. No va saber que les pedres que servien de pedestal a l'illustre assassinat sortien de les mateixes pedreres que aquelles amb les quals aixecaren la catedral fortalesa dels albigesos.

El senyor Puig i Cadafalch, per tal d'evitar Francesc Macià, va trobar-se davant de Jean Jaurès, que amb el puny clos va acusar-lo.

JOSEP FONTBERNAT

QUE ESPERA EL REI?
(Títol d'un llibre recent de Marcel·lí Domingo)